

Μίλητος (Αρχαιότητα)

Summary :

Η Μίλητος υπήρξε μία από τις σημαντικότερες πόλεις της Ιωνίας. Κατοικήθηκε από την Προϊστορική περίοδο και εξελίχθηκε στην ισχυρότερη ναυτική και εμπορική δύναμη της Μικράς Ασίας στο Αιγαίο και στον Εύξεινο Πόντο λόγω της προνομιακής της θέσης. Η ιστορία της πόλης σηματοδεύτηκε από δραματικά γεγονότα. Στη Μίλητο άνθησαν οι τέχνες και οι επιστήμες, ιδιαίτερα η φιλοσοφία και η ιστοριογραφία. Εντυπωσιακά μνημεία σώζονται από την ελληνιστική και ρωμαϊκή πόλη.

Other Names

Milawanda, Balat

Geographical Location

Δυτική Τουρκία

Historical Region

Ιωνία

Administrative Dependence

Ιωνική Δωδεκάπολη, Συμμαχία της Δήλου, Περσικό κράτος, Σατραπεία της Καρίας, Επαρχία της Ασίας

Geographical Coordinates

Γεωγραφικό πλάτος 37°35' και γεωγραφικό μήκος 27°15'

1. Γεωγραφία

Η Μίλητος υπήρξε η σημαντικότερη πόλη της [Ιωνίας](#) κατά την Αρχαϊκή περίοδο. Βρίσκεται σε γεωγραφικό πλάτος 37°35' και σε γεωγραφικό μήκος 27°15', στη θέση που παλαιότερα κατείχε το χωριό Balat, το οποίο καταστράφηκε από σεισμό το 1955. Σήμερα το πλησιέστερο χωριό είναι το Yeniköy. Στη θέση Milet βρίσκονται ο αρχαιολογικός χώρος και το τοπικό Μουσείο, με ευρήματα από τη Μίλητο, τα [Δίδυμα](#), την [Πριήνη](#) και το [Μυούντα](#).

Οι ανασκαφικές έρευνες στη Μίλητο ξεκίνησαν από Γάλλους αρχαιολόγους το 1868. Από το 1899 ως σήμερα εκτελούνται σημαντικότερες έρευνες υπό την αιγίδα του γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου.¹

Η επικράτεια της Μιλήτου, η χώρα Μιλησίη, εκτεινόταν σε έκταση 2.000 τ.χλμ.² Αποτελούνταν από τέσσερα τμήματα: 1. τη Μίλητο, η οποία κατά την Προϊστορική περίοδο ήταν νησί και αργότερα μετατράπηκε σε μια τριγωνική χερσονήσο, διαστάσεων 1,8 χλμ. από βορρά προς νότο και μέγιστο πλάτος 1,4 χλμ. Επί της χερσονήσου ή πολύ κοντά σε αυτή, υπάρχει μια σειρά λόφων: στα βόρεια είναι ο Humeitere, στα ΝΔ αυτού και γύρω από το λεγόμενο Λιμάνι των Λεόντων δεσπόζει ο λόφος Kaletere. Στα νότια του λόφου αυτού βρίσκεται ο χαμηλός λόφος του σταδίου. Τέλος, στα ΝΔ της χερσονήσου βρίσκεται ο υψηλότερος λόφος, ο Kalabaktere (57 μ. ύψος).³ 2. το όρος Γρίον, στα ανατολικά, 3. την κάτω κοιλάδα του Μαιάνδρου (Büyüik Menderes), την οποία ήλεγχαν οι Μιλήσιοι ως τα περίχωρα της χώρας της Μαγνησίας, και 4. τις νήσους της Μιλήτου, τη [Λέρο](#), την [Πάτμο](#), τη Λάδη, τη Φαρμακούσσα και τη [Λειψία](#). Σιγά σιγά, η αλλαγή του ρου του Μαιάνδρου μετέτρεψε την πόλη από παραθαλάσσια σε ηπειρωτική, ενώ η νήσος Λάδη μετατράπηκε σε λόφο.

Στην επικράτεια της Μιλήτου περιλαμβάνονταν μια σειρά οικισμών:⁴ 1. Η Άσσησος (Mengerevtere), με τον περίφημο ναό της Αθηνάς Άσσησίας, που καταστράφηκε από πυρκαγιά κατά τη διάρκεια επιδρομής του Αλυάττη. Η αρχαιολογική έρευνα έχει εντοπίσει ίχνη της πρώτης καταστροφής, της ανοικοδόμησης του ιερού στον 6ο αι. π.Χ. και της τελικής του εγκατάλειψης μετά την άλωση της Μιλήτου το 494 π.Χ. Η θέση ήταν τειχισμένη από ένα ισχυρό τείχος του 5ου αι. π.Χ., το οποίο

Μίλητος (Αρχαιότητα)

προστάτευε όλη την παραλία της Μιλησίας χώρας. 2. Η Τειχιούσσα, τόπος όπου συχνά οχυρωνόταν μια μερίδα του πληθυσμού ενάντια σε μια άλλη, σε περιόδους στάσης. 3. Η Ιωνία πόλις (Mersinet Iskelesi). 4. Τα Δίδυμα ή Βραγχίδαι. 5. Κατά τον 3ο αι. π.Χ., η Μίλητος προσάρτησε το γειτονικό Μυούντα, ο οποίος μετατράπηκε σε δήμο της.⁵

2. Πολιτική ιστορία

2.1. Μινωική και Μυκηναϊκή περίοδος

Η κατοίκηση κατά τη Νεολιθική περίοδο (7000-3100 π.Χ.) ήταν σποραδική, περιορισμένη στην περιοχή του ιερού της Αθηνάς, στα δυτικά του λόφου του σταδίου. Κατά την Πρώιμη εποχή του Χαλκού η Μίλητος αποτελεί ένα σημαντικό κέντρο του πολιτισμού της Δυτικής Ανατολίας, που φανερώνει δεσμούς με τις Κυκλάδες, τα Δωδεκάνησα και την Τροία. Η μεγάλη ακμή της προϊστορικής πόλης ξεκινά γύρω στο 2000 π.Χ. Οι ανασκαφές κατέδειξαν ότι η Μίλητος υπήρξε ένα ιδιαίτερα ακμάζον εμπορικό κέντρο των [Μινωιτών](#) κατά τη Μέση Μινωική ΙΑ περίοδο. Η μινωική εγκατάσταση, η μεγαλύτερη εκτός Κρήτης, άνθησε κυρίως μεταξύ 1650 και 1450 π.Χ., κατά τα τέλη της Μέσης Μινωικής ΙΙ Β περιόδου. Τη διαδέχθηκε, σχεδόν χωρίς διακοπή, ο μυκηναϊκός οικισμός, ο οποίος περιορίζεται κατά κύριο λόγο στη ζώνη του ιερού της Αθηνάς και του Λιμανιού του Θεάτρου. Έχουν ανασκαφεί αρκετά οικοδομήματα, ενώ υπάρχουν υλικές ενδείξεις μιας ακμάζουσας παραγωγής [κεραμικών](#) μυκηναϊκού τύπου. Δε λείπουν και οι εισαγωγές αγγείων και ειδωλίων από την Αργολίδα. Κατά την περίοδο ακμής των μυκηναϊκών βασιλείων της ηπειρωτικής Ελλάδας (15ος-13ος αι. π.Χ.) η Μίλητος είναι γνωστή στις χρονογραφίες των Χετταίων βασιλέων ως σύμμαχος των Αχαιών (Ahhiyawa) με το όνομα Milawanda. Στην τελευταία φάση της εποχής του Χαλκού η πόλη είχε πέσει εκ νέου στα χέρια των Χετταίων, όπως αποδεικνύεται από την υιοθέτηση χετταϊκού τύπου οχυρώσεων. Στον [Όμηρο](#) αναφέρεται ως καρική πόλη που πολέμησε στο πλευρό των Τρώων.⁶ Καταστράφηκε ολοσχερώς γύρω στο 1185-1180 π.Χ. και εγκαταλείφθηκε.⁷

Υπάρχουν αρκετές αντιφατικές [μυθολογικές](#) παραδόσεις σχετικά με την ίδρυση της πόλης.⁸ Σύμφωνα με την εκδοχή του Πανσανία, οι πρώτοι κάτοικοι ήταν αυτόχθονες [Κάρες](#), υπό τον Άνακτα και τον Αστέριο, τους οποίους πλαισίωσαν Κρήτες άποικοι υπό το Μίλητο, σταλμένοι από το Μίνωα. Οι Μινωίτες συνυπήρξαν με τους Κάρες και συνοίκισαν την πόλη που έκτοτε άλλαξε όνομα και από Ανακτορία καλούνταν Μίλητος. Αντίθετα, ο Στράβων θεωρεί ότι οι Κρήτες είχαν ως οικιστή το [Σαρπηδόνα](#), αλλά προέρχονταν από την κρητική πόλη Μίλητο. Ο Αριστόκριτος της Μίλητου παραθέτει τις παλαιότερες παραδόσεις των ίδιων των Μιλησίων, σύμφωνα με τους οποίους ο Μίλητος ήταν γιος του Απόλλωνα και κατέφυγε στην Καρία για να γλιτώσει από το φθόνο του Μίνωα, ιδρύοντας εκεί μια πόλη που πήρε το όνομά του.⁹

2.2. Η ίδρυση της ιωνικής πόλης και η πρώιμη ιστορία της

Με βάση τα αρχαιολογικά δεδομένα, η Μίλητος πρέπει να εποίκιστηκε από Έλληνες αποίκους γύρω στο 1050 π.Χ. Σε ό,τι αφορά τα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα, αυτά ανήκουν ως επί το πλείστον στα τέλη της Γεωμετρικής περιόδου (700 π.Χ.).¹⁰ Η Μίλητος ανήκε στην ιωνική Δωδεκάπολη.¹¹

Σύμφωνα με τις μυθολογικές παραδόσεις οι [Ιωνες άποικοι](#) ξεκίνησαν από την Αθήνα και είχαν επικεφαλής το Νηλέα.¹² Επειδή δεν εν είχαν μαζί τους γυναίκες, έσφαζαν όλους τους άρρενες κατοίκους που συνάντησαν εκεί (Κάρες και Κρήτες αποίκους από τη Μίλατο της Κρήτης) και παντρεύτηκαν τις γυναίκες τους.¹³ Ο Νηλέας αναγνωριζόταν ως ο οικιστής της πόλης και μάλιστα έχει βρεθεί και το μνημείο που είχε ανεγερθεί προς τιμήν του έξω από την Ιερά Πύλη.¹⁴

Το πρώτο πολίτευμα ήταν η βασιλεία, την οποία άσκησαν οι απόγονοι του Νηλέα. Εγκαταλείφθηκε το 10^ο / 9^ο αι. π.Χ., όταν η διαμάχη των δύο διαδόχων του θρόνου, των Νηλειδών εξαδέλφων Λεωδάμα και Φίτρη ή Αμφίτρη, οδήγησε σε μια παράξενη δοκιμασία: καθένας από τους διεκδικητές του θρόνου οδήγησε ένα τμήμα του στρατού των Μιλησίων ενάντια σε έναν εχθρό της πόλης. Ο Λεωδάμας αναδείχθηκε νικητής και βασιλιάς. Ο Φίτρης στασίασε και επικεφαλής του δικού του στρατεύματος φόνευσε το Λεωδάμα και επιχείρησε να καταλάβει την εξουσία. Οι γιοι του Λεωδάμα όμως εκδικήθηκαν το θάνατο του πατέρα τους. Τότε επελέγη ως [αισυμνήτης](#) ο Επιμήνης, ο οποίος εξόντωσε την ομάδα των γιων του Φίτρη και

Μίλητος (Αρχαιότητα)

αναδιοργάνωσε το πολίτευμα σε [αριστοκρατία](#).¹⁵

2.3. Αρχαϊκή περίοδος

Με βάση τις λιγοστές γραπτές μαρτυρίες, η Μίλητος αποτέλεσε, ήδη από τα τέλη του 8ου αι. π.Χ., σημαίνοντα παράγοντα στις διαμάχες μεταξύ των ελληνικών πόλεων. Σταθερή ήταν η εχθρότητα και ο ανταγωνισμός με τη γειτονική [Σάμο](#). Έτσι, στον περίφημο πόλεμο μεταξύ Ερέτριας και Χαλκίδας για τον έλεγχο του Αιγαίου Πελάγους (8ος αι. π.Χ.), οι Μιλήσιοι συντάχθηκαν με τους Ερετριείς, επειδή οι Σάμιοι ήταν σύμμαχοι των Χαλκιδέων.¹⁶ Στο α΄ μισό του 7ου αι. π.Χ., οι Μιλήσιοι συμάχησαν με τους [Ερυθραίους](#) ενάντια στους Ναξίους, ενώ στα τέλη του ίδιου αιώνα, οι Ερυθραίοι ήταν αυτή τη φορά εχθροί της Μιλήτου, που είχε συμμαχήσει με τη [Χίο](#).

Αργότερα, όταν ο βασιλιάς της [Λυδίας](#) Αλυάττης επιτέθηκε στη χώρα της Μιλήτου, οι Χίοι ανταπέδωσαν τη βοήθεια. Ήδη επί των προκατόχων του Αλυάττη –[Γύγη](#), Άρδου και Σαδυάττη–, η Μίλητος γνώρισε την εχθρική στάση του [Λυδικού βασιλείου](#), η οποία όμως κορυφώθηκε όταν ο [Αλυάττης](#) προσπάθησε ανεπιτυχώς επί 12 συναπτά έτη να κάμψει την αντίσταση των Μιλησίων και του τυράννου τους Θρασύβουλου. Τελικά υπογράφηκε συνθήκη ξενίας και συμμαχίας, με όρους ευνοϊκούς για τη Μίλητο (608 ή 598 ή 594 π.Χ.).

Την ίδια εποχή, ή λίγο αργότερα, η Μίλητος συμάχησε με τη Σάμο ενάντια στην Πριήνη. Πάντως, γύρω στο 530 π.Χ. οι Μιλήσιοι βρίσκονται εκ νέου σε διαμάχη με τη Σάμο και τον τύραννό της Πολυκράτη, κατά τη διάρκεια της οποίας δέχθηκαν τη βοήθεια των συμμάχων τους Μυτιληναίων, και ενδεχόμενα και άλλων πόλεων της Λέσβου.¹⁷

Η συνθήκη που συνήψε ο Θρασύβουλος με τον Αλυάττη προφανώς παρέμεινε σε ισχύ και επί [Κροίσου](#), όπως συνάγεται από το κείμενο του [Ηροδότου](#), όπου αναφέρεται ότι όταν ο Κύρος κατέλυσε το Λυδικό βασίλειο φρόντισε να αποδώσει με συνθήκη στους Μιλησίους τα προνόμια που ήδη κατείχαν. Το αποτέλεσμα ήταν η Μίλητος να απόσχει από την προσπάθεια των Ιώνων να αντισταθούν στο Μήδο [Αρπαγο](#), το στρατηγό του Κύρου στη Μικρά Ασία.¹⁸

Η πολιτειακή ιστορία της Μιλήτου κατά την περίοδο του 7ου και του 6ου αι. π.Χ. είναι πιο δύσκολο να ανασυσταθεί: η αριστοκρατία καταλύθηκε από τον τύραννο Θρασύβουλο γύρω στο 615 π.Χ. Τον διαδέχθηκαν δύο [τύρανοι](#), ο Θόας και ο Δαμασήνωρ,¹⁹ οι οποίοι ακολούθησαν πολιτική εξόντωσης των επιφανέστερων αριστοκρατικών οικογενειών. Ακολούθησε μια περίοδος γενικευμένης στάσης, που διήρκεσε δύο γενιές, σύμφωνα με τον Πλούταρχο, φέρνοντας αντιμέτωπες δύο τάξεις του πληθυσμού, τους Αειναύτας και τους Χειρομάχας, και μάλλον διευθετήθηκε με τη διατησία Παρίων δικαστών, οι οποίοι εισιγήθηκαν ολιγαρχικό πολίτευμα. Η περίοδος της στάσης τοποθετείται γενικά στην εποχή της παρακμής του μιλησιακού εξαγωγικού εμπορίου, στις αρχές του 6ου αι. π.Χ., η οποία συμπίπτει με το τέλος του λεγόμενου [Μέσου Ρυθμού των Αιγώνων](#) 2, ενώ ο τερματισμός της ανάγεται στο 525 π.Χ., ή με βάση πρόσφατη πρόταση, περίπου στο 540 π.Χ., όταν ξεκινά ο κατάλογος των επωνύμων αξιωματούχων που είναι γνωστοί με το όνομα «αϊσυμνήται».²⁰

Μια εναλλακτική ανασύσταση των γεγονότων προβάλλεται από τον Ηρακλείδη τον Ποντικό, σύμφωνα με τον οποίο η στάση έφερε αντιμέτωπους τους εύπορους με τους Γέργιθες, οι οποίοι μάλλον αποτελούσαν ένα είδος εξαρτημένου αυτόχθονος (πιθανόν λελεγκικής καταγωγής) πληθυσμού. Οι Γέργιθες συγκρούστηκαν βίαια με τους πλουσίους και ακολούθησε περίοδος σφαγών εκατέρωθεν.²¹

Το 513 π.Χ. οι Μιλήσιοι υπό τον τύραννό τους [Ιστιαίο](#) συμμετέχουν στη σκυθική εκστρατεία του Δαρείου. Ο Ιστιαίος έπαιξε αποφασιστικό ρόλο στην επιτυχή υποχώρηση του [Δαρείου του Α΄](#), πείθοντας τους Ίωνες να μην εγκαταλείψουν τη θέση τους στο Δούναβη, αλλά να παραμείνουν και να στηρίξουν το Μεγάλο Βασιλεία. Ως ανταπόδοση, ο Ιστιαίος έλαβε από το Δαρείο εκτάσεις στη Θράκη, όπου και εγκαταστάθηκε αφήνοντας στη θέση του στη Μίλητο τον εξάδελφο και κουνιάδο του, [Αρισταγόρα](#).²² Ο τελευταίος, αποτυγχάνοντας να καταλάβει τη Νάξο για λογαριασμό των Περσών και φοβούμενος ότι θα υποστεί τη δυσμένειά τους, επαναστατεί, σύροντας και τους πληθυσμούς της Μικράς Ασίας, της Θράκης και της Κύπρου στην [Ιωνική Επανάσταση](#). Η ήττα των Μιλησίων στη [ναυμαχία της Λάδης](#) οδήγησε στη συντριβή της επανάστασης. Οι Πέρσες αποφάσισαν να τιμωρήσουν την πρωταίτιο πόλη. Η καταστροφή της Μιλήτου υπήρξε ολοκληρωτική: οι περισσότεροι

Μίλητος (Αρχαιότητα)

άρρενες κάτοικοι φονεύθηκαν, τα γυναικόπαιδα εξανδραποδίστηκαν, ενώ ένα τμήμα του πληθυσμού μεταφέρθηκε στην Άμπη της Ερυθράς θάλασσας. Η γη της πόλης κατελήφθη από Πέρσες, ενώ τα παρακείμενα υψίπεδα αποδόθηκαν στους Κάρες των Πιδάσων.²³

2.4. Ο 5ος αι. π.Χ.

Παρά τον απόλυτο χαρακτήρα της αφήγησης του Ηροδότου, αναφορικά με την εκμηδένιση της Μιλήτου από τους Πέρσες το 494 π.Χ., η πόλη συνέχισε τη ζωή της, με πολύ μειωμένο πληθυσμό βέβαια: το 479 π.Χ. αναφέρεται ότι μια ομάδα Μιλησίων συμμετείχε στη [ναυμαχία της Μυκάλης](#) στο πλευρό των Περσών.²⁴ Λιποτάκτησαν όμως και πλήρωσαν την προδοσία τους με μια επιδρομή των Περσών, οι οποίοι κατέστρεψαν και λεηλάτησαν το [ιερό του Απόλλωνα στα Δίδυμα](#), και μετέφεραν τους Βραγχίδες στην ενδοχώρα της Ασίας.²⁵ Μετά την απελευθέρωση από τους Πέρσες η πόλη ανοικοδομείται, με βάση το σχέδιο του περιφήμου [Ιπποδάμου](#) της Μιλήτου, και εντάσσεται στη [Συμμαχία της Δήλου](#). Η γοργή ανάκαμψη, αλλά και το υπερβολικά υψηλό ποσό της εισφοράς που κανονικά απέδιδε η πόλη (10 τάλαντα), φανερώνουν ότι η κλασική Μίλητος, χωρίς να μπορεί να ανταγωνιστεί την αρχαϊκή, παρέμεινε μια σημαντική πόλη της Μικράς Ασίας.²⁶

Γύρω στα μέσα του 5ου αι. π.Χ., η κατάσταση στη Μίλητο είναι ιδιαίτερα τεταμένη, σε ό,τι αφορά τις κοινωνικές και πολιτικές συγκρούσεις. Η γνώση μας για τις ακριβείς συνθήκες της περιόδου είναι ελλιπής, καθώς η χρονολόγηση των σημαντικών επιγραφικών και φιλολογικών πηγών της περιόδου είναι αρκετά δύσκολη.²⁷ Μια αρχική διαμάχη (χρονολογημένη γενικά μεταξύ 470 και 440 π.Χ.) φαίνεται πως διαίρεσε την ολιγαρχική παράταξη σε φιλοαθηναίους και μηδίσαντες. Οι τελευταίοι εξορίστηκαν και σχετικό ψήφισμα προώθησε ανταμοιβές σε οποιονδήποτε συντελούσε στη θανάτωσή τους.²⁸ Στα μέσα του 5ου αι. π.Χ. πάντως οι Αθηναίοι επενέβησαν σε διαμάχη των ολιγαρχικών με τους δημοκρατικούς και κατά παράδοξο τρόπο στήριξαν τους πρώτους. Μια επιγραφή του 450/449 π.Χ. αναφέρει τα μέτρα που πήρε η Αθήνα παρεμβαίνοντας στις υποθέσεις της Μιλήτου, συμπεριλαμβανομένης της εγκατάστασης φρουράς στην πόλη. Οι ολιγαρχικοί όμως αποστάτησαν και έσφαξαν τους δημοκρατικούς.²⁹ Η Αθήνα πρέπει να παρενέβη εκ νέου, καθώς το αργότερο κατά τη δεκαετία του 430 π.Χ. το πολίτευμα της Μιλήτου είναι δημοκρατικό, και μάλιστα ακολουθώντας αθηναϊκά πρότυπα.³⁰ Το 441 π.Χ., η Μίλητος και η Σάμος πολέμησαν μεταξύ τους για την επιρροή στα εδάφη της Πριήνης. Οι Σάμιοι νίκησαν, αλλά οι Μιλήσιοι πέτυχαν την παρέμβαση των Αθηναίων υπέρ τους, οι οποίοι εγκαθίδρυσαν δημοκρατία στη Σάμο. Εικάζεται ότι η δημοκρατία είχε ήδη εγκαθιδρυθεί και στη Μίλητο.³¹

Το 425/424 π.Χ., σώμα Μιλησίων οπλιτών συμμετείχε σε επιχειρήσεις των Αθηναίων ενάντια στην Κόρινθο. Την επόμενη χρονιά, η πόλη διέθεσε στους Αθηναίους το σημαντικό αριθμό των 2.000 οπλιτών. Άγνωστο είναι το μέγεθος του μιλησιακού συμμαχικού σώματος που συμμετείχε στην ατυχή Σικελική εκστρατεία των Αθηναίων.³²

Η Μίλητος [αποστάτησε από την Αθηναϊκή Συμμαχία το 412 π.Χ.](#), χάρη στην παρέμβαση του Αλκιβιάδη. Οι Μιλήσιοι απαγόρευσαν στους Αθηναίους να εισέλθουν στο λιμάνι και τους ανάγκασαν να πλεύσουν στη Λάδη. Αργότερα, απώθησαν με επιτυχία την επίθεση Αθηναίων και Αργείων συμμάχων τους. Διατήρησαν ωστόσο το δημοκρατικό πολίτευμα και μάλιστα σημειώθηκαν κάποιες προστριβές με το Σπαρτιάτη Λίχα, ο οποίος προσπάθησε να πείσει τους Μιλησίους να υπακούουν στο σατράπη της Λυδίας Τισσαφέρνη. Για το εναπομείναν διάστημα του πολέμου, η Μίλητος υπήρξε η βάση στην οποία συνέρρεαν οι αντιπρόσωποι του Πέρση βασιλιά, προκειμένου να συνδιαλλαγούν με τους Σπαρτιάτες και τους συμμάχους τους.³³ Το 412/411 π.Χ., οι Μιλήσιοι αρνήθηκαν την παρουσία περσικού οχυρού στην επικράτειά τους και το κατέστρεψαν. Μάταια ο Σπαρτιάτης στρατηγός Λίχας προσπάθησε να τους μεταπεισει. Στράφηκαν εναντίον του και τελικά, όταν πέθανε από αρρώστια, αρνήθηκαν να τον θάψουν στην πόλη τους.³⁴ Παρά τα προβλήματα, η Μίλητος συνέχισε να αποτελεί βάση για τις επιχειρήσεις των Σπαρτιατών. Το 409 π.Χ., ένα μιλησιακό άγημα που προσπάθησε να αποτρέψει τους Αθηναίους από το να καταλάβουν τα Πύγελα αφανίστηκε σχεδόν εξολοκλήρου. Τελικά, το 405 π.Χ., ο σατράπης της Φρυγίας [Φαρνάβαζος](#) ή ο Σπαρτιάτης ναύαρχος Λύσανδρος στήριξαν ένα αιματηρό πραξικόπημα που επέβαλε εκ νέου την ολιγαρχία.³⁵

Μετά το 404 π.Χ., η Μίλητος επανήλθε υπό την περσική κυριαρχία. Όταν ο [Κύρος ο νεότερος](#) επαναστάτησε, η Μίλητος ήταν η μόνη πόλη που δε συντάχθηκε μαζί του, καθώς ο Τισσαφέρνης είχε προβλέψει να εκτελέσει ή να εξορίσει όλους όσους

Μίλητος (Αρχαιότητα)

συμπαθούσαν τον αδελφό του βασιλιά και επαναστάτη Κύρο. Ο τελευταίος, έχοντας στο πλευρό του και εξόριστους Μιλησίους, πολιορκήσε την πόλη ανεπιτυχώς.³⁶

2.5 Η ανάκαμψη του 4ου αι. π.Χ.

Μετά τη [συντριβή της εξέγερσης του Κύρου](#), η Μίλητος παρέμεινε υπό περσικό έλεγχο.³⁷ Η [Ανταλκίδειος ειρήνη](#) (386 π.Χ.) έθεσε οριστικά τέρμα στην ανεξαρτησία των Ελλήνων της Ασίας. Σε ό,τι αφορά τη Μίλητο, η παρέμβαση των Περσών υπήρξε καθοριστική υπέρ της, όταν κατ' εντολή του [Αρταξέρξη του Β'](#) και του σατράπη της Ιωνίας, Στρούθη, κέρδισε ένα διαφιλονικούμενο με το Μνούντα κομμάτι γης στην κοιλάδα του Μαιάνδρου.³⁸ Αργότερα, η Μίλητος βρίσκεται υπό τον έλεγχο των ημιαυτόνομων σατραπών της [Καρίας](#), των Εκατομνιδών (377-353 π.Χ.).³⁹

Το 334 π.Χ., η Μίλητος αποτελεί ένα από τα ισχυρά οχυρά σημεία της περσικής άμυνας ενάντια στο [Μέγα Αλέξανδρο](#). Ο Μακεδόνας βασιλιάς αναγκάζεται να πολιορκήσει την πόλη από ξηρά και από θάλασσα. Πριν από το ξεκίνημα των επιχειρήσεων, ο ολιγαρχικός ηγέτης Γλαύκιππος πρότεινε να παραμείνει η Μίλητος ουδέτερη, ανοικτή πόλη τόσο για τους Πέρσες όσο και για τους Μακεδόνες, αλλά ο Αλέξανδρος αρνήθηκε κατηγορηματικά. Τελικά η πόλη κατελήφθη. Οι υπερασπιστές, Μιλήσιοι και Έλληνες μισθοφόροι, είχαν βαριές απώλειες. Οι κάτοικοι της πόλης έπεσαν στα πόδια του βασιλιά ικέτες, όταν το τείχος είχε ήδη παραβιαστεί, χάρη στο σφυροκόπημα από τις τρομερές πολιορκητικές μηχανές του Αλεξάνδρου. Ο Αλέξανδρος τους λυπήθηκε, δεν κατέστρεψε την πόλη, ενώ ανέτρεψε τη φιλοπερσική ολιγαρχία και επανέφερε τη δημοκρατία.⁴⁰ Πάντως σύντομα (τέλη του 333 π.Χ.), ο περσικός στόλος, ο οποίος είχε μείνει σχεδόν ανέπαφος κατά τη διάρκεια της προέλασης του Αλεξάνδρου, ανακατέλαβε την πόλη.⁴¹ Όμως, με την οριστική καταστροφή του περσικού στόλου το καλοκαίρι του 332 π.Χ., η Μίλητος κατελήφθη εκ νέου από τους Μακεδόνες υπό το Βάλακρο.⁴²

2.6. Η Ελληνιστική περίοδος

Η γνώση μας για την ιστορία της Μιλήτου κατά τον 3ο και το 2ο αι. π.Χ. είναι αρκετά καλή, χάρη σε μια σειρά επιγραφών που ανακαλύφθηκαν στις αρχές του 20ού αιώνα στο Δελφίνιον, το επίσημο αρχείο της πόλης.⁴³

Μετά το θάνατο του Αλεξάνδρου, η Μίλητος πέρασε υπό τον έλεγχο του σατράπη της Καρίας Ασάνδρου, ο οποίος είχε αυτονομηθεί. Ο [Αντίγονος ο Μονόφθαλμος](#) έστειλε το 312 π.Χ. το Δόκιμο και το Μήδειο να ελευθερώσουν την πόλη και να της αποδώσουν την αυτονομία της. Επανήλθε επίσης η πάτριος πολιτεία, δηλαδή το δημοκρατικό πατρογονικό πολίτευμα.⁴⁴ Η Μίλητος παρέμεινε υπό την εξουσία του Αντιγόνου ως το θάνατό του στη [μάχη της Ιψού](#) το 301 π.Χ. Αμέσως μετά, η πόλη φαίνεται πως διατηρεί καλές σχέσεις με όλους τους Διαδόχους.⁴⁵ Ο [Σέλευκος Νικάτωρ](#) κάνει σημαντικές προσφορές στο ιερό των Διδύμων και επιστρέφει το άγαλμα του Απόλλωνος που είχαν αρπάξει οι Πέρσες το 494 π.Χ.⁴⁶ Το 295 π.Χ. όμως ο [Δημήτριος ο Πολιορκητής](#), γιος του Αντιγόνου, είναι επώνυμος άρχων (στεφανηφόρος) στην πόλη. Στη συνέχεια, η πόλη συνάπτει συμμαχία με τον [Πτολεμαίο τον Α'](#).⁴⁷ Στο μεταξύ, την εξουσία πρέπει να κατείχε στην περιοχή εκείνη ο [Λυσίμαχος](#), ο οποίος σε γενικές γραμμές ακολουθεί σκληρή πολιτική απέναντι στις ελληνικές πόλεις, επιβάλλοντας τεράστιους [φόρους](#).⁴⁸ Η Μίλητος, προκειμένου να αντεπεξέλθει, αναγκάζεται να καταφύγει σε δανεισμό. Γύρω στο 287/286 π.Χ., ο Δημήτριος επιστρέφει, αλλά αποτυγχάνει να επιβληθεί πάλη στη Μ. Ασία και φυλακίζεται στη Συρία. Έπεται μια περίοδος κυριαρχίας του Λυσιμάχου, ως το 281 π.Χ., όταν ο τελευταίος ηττάται από το Σέλευκο. Το 280/279 π.Χ., οι Μιλήσιοι υιοθετούν ένα νέο χρονολογικό σύστημα, την εποχή των Σελευκιδών. Πρώτος επώνυμος άρχων της περιόδου (στεφανηφόρος) είναι ο [Αντίοχος ο Α'](#), ο διάδοχος του Σελεύκου.⁴⁹ Την επόμενη χρονιά, ο [Πτολεμαίος ο Β'](#) κάνει μια μεγάλη προσφορά γης στην πόλη, ενώ λίγα χρόνια αργότερα τιμάται με ψήφισμα στο οποίο αναφέρονται η φιλία και η συμμαχία του με την πόλη.⁵⁰ Η Μίλητος παραμένει στη συμμαχία των Πτολεμαίων ως τα τέλη του αιώνα. Το 262 π.Χ., ο [Αντίγονος Γονατάς](#), βασιλιάς της Μακεδονίας με βλέψεις στην Κασία, ίσως επιχειρήσει να αποσπάσει την πόλη από τους Πτολεμαίους, αλλά απέτυχε.⁵¹

Την επόμενη χρονιά (261/260 π.Χ.), ο αντιβασιλέας του Πτολεμαίου του Β' στη Μικρά Ασία, ίσως ο γιος και μετέπειτα

Μίλητος (Αρχαιότητα)

διάδοχός του Πτολεμαίος ο Γ΄, εγκατεστημένος στην [Έφεσο](#) και τη Μίλητο, επαναστατεί με τη βοήθεια του Τιμάρχου, Αιτωλού πολέμαρχου ο οποίος κατόρθωσε να επιβάλει τυραννίδα στη Μίλητο.⁵² Οι [Σελευκίδες](#) στη συνέχεια ελέγχουν εκ νέου τη Μίλητο και μάλιστα ο Αντίοχος ο Β΄ απολαμβάνει θεϊκές τιμές, καθώς θεωρείται ότι αποκατέστησε την ελευθερία και τη δημοκρατία, εκδιώκοντας τον τύραννο Τιμάρχο.⁵³

Η Μίλητος, στη διαμάχη των διαδόχων του [Αντιόχου του Β΄](#), ο οποίος πέθανε μυστηριωδώς το 246 π.Χ., πήρε το μέρος του Σελεύκου του Β΄. Σύντομα όμως η πόλη πέρασε και πάλι υπό πτολεμαϊκή επιρροή, χάρη στην εκστρατεία του Πτολεμαίου του Γ΄ στην Ασία (246-245 π.Χ.).⁵⁴ Κατά την ίδια περίοδο, η πόλη συνάπτει συνθήκη ασυλίας με το Κοινό των Αιτωλών, με στόχο την αποφυγή επίθεσης Αιτωλών πειρατών.⁵⁵

Η Μίλητος, κατά τη διάρκεια του β΄ μισού του 3ου αι. π.Χ., ακολουθεί μια πολιτική στρατιωτικού αποικισμού της ευρύτερης επικράτειάς της, χάρη στην εγκατάσταση Κρητών μισθοφόρων σε μια σειρά φρουρίων.⁵⁶ Παράλληλα, ακολουθεί και μια πολιτική σύσφιξης των σχέσεων με άλλες πόλεις της Μικράς Ασίας, όχι άμεσα γειτονικές: συνάπτονται συνθήκες ισοπολιτείας με τις [Τράλλεις / Σελεύκεια](#) (218/217 π.Χ.), με τα [Μύλασα](#) (215/214 π.Χ.) και με την Αντιόχεια του Μαιάνδρου.⁵⁷

Το 201 π.Χ., ο Φίλιππος ο Ε΄ της Μακεδονίας κατόρθωσε να θέσει υπό την επικυριαρχία του τη Μίλητο, καθώς οι Μιλήσιοι εντυπωσιάστηκαν από τη νίκη του στη [ναυμαχία της Λάδης](#). Ο Μακεδόνας βασιλιάς αφαίρεσε τα εδάφη του Μουσύντα από τη Μίλητο και τα απέδωσε στη γειτονική [Μαγνησία του Μαιάνδρου](#).⁵⁸ Η τύχη της Μιλήτου δε μας είναι γνωστή κατά τη διάρκεια της μεγάλης επιχείρησης του Αντιόχου του Γ΄ στη Μικρά Ασία το 197/196 π.Χ.⁵⁹ Κατά τη διάρκεια του [πολέμου του Αντιόχου του Γ΄ με τους Ρωμαίους \(190 π.Χ.\)](#), οι Μιλήσιοι είναι σύμμαχοι των δεύτερων, προσφέροντας μάλιστα και εφόδια για το ρωμαϊκό στόλο. Η νίκη των Ρωμαίων σηματοδοτεί για τη Μίλητο την απαρχή ενός νέου καταλόγου επωνύμων στεφανηφόρων αρχόντων. Με τη [συνθήκη της Απάμειας του 188 π.Χ.](#), η πόλη ξανακερδίζει τα εδάφη του Απόλλωνα Τερβινθέως του Μουσύντα που της είχε αφαιρέσει ο Φίλιππος.⁶⁰ Στο αμέσως επόμενο διάστημα πάντως, η εξωτερική πολιτική της Μιλήτου ελέγχεται ουσιαστικά από τη [Ρόδο](#). Η πόλη συνάπτει μια σειρά από συνθήκες στη δεκαετία του 180 π.Χ.: α. συνθήκη συμπολιτείας με τα Πίδασα (188/187 π.Χ.) –στην πραγματικότητα συγκαλυμμένη προσάρτηση των Πιδασέων στο κράτος της Μιλήτου–, β. συνθήκη συμμαχίας με την [Ηράκλεια στο Λάτμο](#) (185/184 π.Χ.) και γ. συνθήκη ειρήνης με τη [Μαγνησία του Μαιάνδρου](#) (μεταξύ 185 και 180 π.Χ.), σε συνέχεια ενός πολέμου που έφερε αντιμέτωπες Μίλητο και Ηράκλεια με τη Μαγνησία και την Πριήνη.⁶¹ Οι εχθρικές σχέσεις με την Πριήνη αποτέλεσαν μόνιμη κατάσταση στην ελληνιστική ιστορία της Μιλήτου: επιγραφές της Πριήνης αναφέρονται σε συγκρούσεις, εκχειρίδες και διαιτησίες που ανάγονται από τον 3ο αι. π.Χ., περίπου το 200 π.Χ., ως τον 1ο αι. π.Χ.⁶²

Μετά την τιμωρία της Ρόδου από τη Ρώμη για την επαμφοτερίζουσα στάση της κατά τη διάρκεια του Γ΄ Μακεδονικού πολέμου, η Μίλητος περνά υπό την επιρροή των Ατταλιδών. Ο Ειρηνίας, Μιλήσιος πρέσβης στην αυλή των Ατταλιδών, εργάστηκε προκειμένου και οι δύο πλευρές να ωφεληθούν από τη σχέση αυτή: ο [Ευμένης ο Β΄](#) έδρασε ως ευεργέτης της πόλης, η οποία με τη σειρά της του απέδωσε τιμές ακόμη και μετά θάνατον. Πάντως, την ίδια περίοδο, η πόλη δέχεται τις ευεργεσίες και του Σελευκίδη ηγεμόνα, του [Αντιόχου του Δ΄](#), ο οποίος μάλιστα θεωρείται ότι χορήγησε, μέσω των αυλικών του, την κατασκευή του βουλευτηρίου της πόλης.⁶³ Μετά το 129 π.Χ. και τη δημιουργία της [επαρχίας της Ασίας](#), η Μίλητος διατηρεί κατά πάσα πιθανότητα την ελευθερία της, αν και οι ιστορικοί θεωρούν ότι οι Ρωμαίοι ήλεγχαν ακόμη και το [πολίτευμα](#), διορίζοντας ένα σώμα 50 αρχόντων.⁶⁴ Μεγάλες οικογένειες εμπόρων (negotiatores), όπως οι Gessii και οι Clodii, μεταφέρουν τις επιχειρήσεις τους στην πόλη.⁶⁵ Ταυτόχρονα, η Μίλητος διατήρησε καθ' όλη τη διάρκεια του 2ου αι. π.Χ. προνομιακές σχέσεις με τη θεωρούμενη ως μητρόπολή της Αθήνα, με συμμετοχή Μιλησίων στα Παναθηναία και σε άλλες αθηναϊκές εορτές.⁶⁶

Τη δεκαετία του 90 π.Χ., η ρωμαϊκή σύγκλητος επελήφθη συνοριακών διαφορών μεταξύ της Μιλήτου, της Μαγνησίας και της Πριήνης, οι οποίες διεκδικούσαν εδάφη στην κοιλάδα του Μαιάνδρου.⁶⁷ Αντιστοίχως, η Μίλητος, μαζί με άλλες πόλεις της Μικράς Ασίας, όπως τα Μύλασα και οι [Ερυθρές](#), εκλήθησαν συχνά να παίζουν ρόλο διαιτητή για διαφορές μεταξύ

Μίλητος (Αρχαιότητα)

πόλεων της Κρήτης ή της Πελοποννήσου.⁶⁸ Το γεγονός αυτό θεωρείται ένδειξη ότι η Μίλητος είναι ελεύθερη πόλη ακόμη και κατά τον 1ο αι. π.Χ.⁶⁹

Κατά τη διάρκεια του [Μιθριδατικού πολέμου](#), η Μίλητος συνάντησε σοβαρές δυσκολίες μεταξύ 89 και 81 π.Χ. – αυτό τουλάχιστον φαίνεται από το γεγονός ότι ο θεός Απόλλων επελέγη επώνυμος στεφανηφόρος τέσσερις φορές.⁷⁰ Μετά το 81 π.Χ. πάντως, η πόλη δε συναντά ανάλογες δυσκολίες, αν και η αρχική σύμπραξή της με το βασιλιά του Πόντου την οδήγησε στη στέρηση της ελευθερίας της. Το 83 π.Χ., η πόλη εξαναγκάζεται από το [Lucius Licinius Murena](#) να στείλει ναυτικό απόσπασμα 10 πλοίων, για τη συνέχιση του πολέμου ενάντια στο Μιθριδάτη. Τελικά, το ένα από τα πλοία το ιδιοποιήθηκε ο Verres, σε μια πράξη που θεωρήθηκε από τους Μιλησίους καθαρά [πειρατική](#).⁷¹

Η προσπάθεια αυτή φαίνεται πως έδωσε το τελειωτικό χτύπημα στην άλλοτε κραταιή ναυτική δύναμη: όταν ο Ιούλιος Καίσαρ μετέβαινε στη Ρόδο το 75-74 π.Χ., συνελήφθη από πειρατές στη Φαρμακούσσα, στα ανοικτά της Μιλήτου. Η πόλη αναγκάστηκε να καταβάλει η ίδια το ποσό των λύτρων που ζήτησαν οι πειρατές.⁷² Την ίδια περίοδο πάντως, ορισμένοι Μιλησιοί, με προεξάρχοντα τον [Αλέξανδρο Πολυΐστορα](#), κατόρθωσαν να αποκτήσουν την ιδιότητα του Ρωμαίου πολίτη.⁷³ Τελικά, η πόλη κερδίζει την αυτονομία της το 38 π.Χ., επί Μάρκου Αντωνίου χάρη στην αντίστασή της κατά των Πάρθων.⁷⁴

2.7. Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορική περίοδος

Η ιστορία της πόλης κατά τη διάρκεια των πρώτων αιώνων της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας είναι σε μεγάλο βαθμό άγνωστη. Αναφέρονται ελάχιστα γεγονότα που σχετίζονται με την πόλη, η οποία ήταν σίγουρα υποδεέστερη σε σημασία και από την Πέργαμο, και από την Έφεσο, αλλά και από τη Σμύρνη, ή ακόμη τις Σάρδεις. Ενδεικτικό είναι ότι ο Τιβέριος (26 μ.Χ.) τής αρνήθηκε την ιδιότητα της έδρας της [αυτοκρατορικής λατρείας](#), την οποία κέρδισε η Σμύρνη.⁷⁵

Ο διάδοχός του όμως, ο Καλιγούλας (37-41 μ.Χ.), αλλά και η σύζυγός του, αποτέλεσαν αντικείμενο λατρείας στην πόλη. Η λατρεία αυτή δε διήρκεσε πολύ, λόγω του θανάτου του Καλιγούλα και της *damnatio memoriae* που τον ακολούθησε. Η αποκατάσταση του τίτλου της νεωκόρου πρέπει να έγινε από τον [Κόμμοδο](#) (180-192 μ.Χ.). Ο Ελαγάβαλος (218-222 μ.Χ.) παραχώρησε τη δεύτερη επίσημη νεωκορία της πόλης, την οποία όμως και πάλι έχασε η Μίλητος εξαιτίας της *damnatio memoriae* του αυτοκράτορα επί Σεβήρου Αλεξάνδρου.⁷⁶

Την πόλη επισκέφθηκε ο [Τραιανός](#) (114 μ.Χ.), ο οποίος εγκαινίασε κάποια έργα, μεταξύ των οποίων και το Νυμφαίον. Η πόλη έλαβε μέρος στην ένωση των ελληνικών πόλεων του [Πανελληνίου](#), το οποίο ίδρυσε ο [Αδριανός](#).

Κυριότερος ευεργέτης της πόλης υπήρξε η κόρη του [Αντωνίνου του Ευσεβούς](#) και σύζυγος του [Μάρκου Αυρηλίου](#), η Φαυστίνα, η οποία επισκέφθηκε την πόλη και έμεινε εκεί για ένα διάστημα (164 μ.Χ.). Στις δωρεές της αποδίδονται η οικοδόμηση των μεγαλόπρεπων λουτρών που φέρουν το όνομά της, καθώς και η ολοκλήρωση του ρωμαϊκού θεάτρου. Στο μεταξύ, ο ολοένα αυξανόμενος αριθμός προσκυνητών που συνέρρεαν στο ιερό του Απόλλωνα στα Δίδυμα, το οποίο απέκτησε μεγάλη φήμη στα Αυτοκρατορικά χρόνια, συντέλεσε ασφαλώς και στην οικονομική ευημερία της Μιλήτου.

3. Θεσμοί και διακυβέρνηση

Υπάρχει μια πληθώρα επιγραφικών και φιλολογικών πηγών αναφορικά με αυτό το πολίτευμα της Μιλήτου στις διάφορες φάσεις της ιστορίας της.⁷⁷ Το αρχαιότερο αξίωμα στην αριστοκρατική Μίλητο ήταν αυτό του αισυμνήτη, που εγκαθιδρύθηκε προφανώς μετά τη βασιλεία.⁷⁸ Ελάχιστα είναι γνωστά για τη λειτουργία του πολιτεύματος, που σε κάθε περίπτωση δε διήρκεσε παρά ως το 513 π.Χ. το αργότερο. Κατά τη διάρκεια της Ιωνικής Επανάστασης ο Ισαγόρας επέβαλε το πολίτευμα της ισονομίας, δηλαδή μια μορφή μετριοπαθούς δημοκρατίας. Μετά την περιπέτεια των εσωτερικών ταραχών των μέσων του 5ου αι. π.Χ. και την ολιγαρχία, στην οποία κυριαρχούσαν οι αξιωματούχοι με τον τίτλο «επιμήνιοι», η πόλη υιοθέτησε δημοκρατικό πολίτευμα, που είχε πολλά κοινά στοιχεία με το αθηναϊκό. Ιδιαίτερα η βουλή είχε πολλές ομοιότητες, ως προς τη λειτουργία της, με την αθηναϊκή βουλή: υπήρχε το σύστημα των πρυτανειών και της εκπροσώπησης των βουλευτών με το

Μίλητος (Αρχαιότητα)

σύστημα των φυλών, ορισμένες μάλιστα εκ των οποίων ήταν ίδιες με τις αντίστοιχες αθηναϊκές.⁷⁹ Το σύστημα αυτό αντικατέστησε το παλαιότερο ιωνικό σύστημα των έξι φυλών (Οίνωπες, Όπλητες, Βορείς, Αργαδείς, Γελέοντες και Ατιγοκορείς).⁸⁰ Η βουλή της Μιλήτου είχε προβουλευματικό ρόλο, δηλ. αποφάσιζε ποια σχέδια ψηφισμάτων θα συζητηθούν στην εκκλησία.⁸¹ Οι βουλευτές εκλέγονταν, ακόμη και κατά το 2ο αι. π.Χ., με κλήρωση.⁸² Το πολίτευμα αυτό παρέμεινε κατά βάση το ίδιο ως την Ελληνιστική περίοδο, με κάποιες αναπόφευκτες διακοπές λόγω των συνεχών πολιτειακών μεταβολών. Τελικά, κατά την πρόιμη φάση της ρωμαϊκής διοίκησης της Μικράς Ασίας, η Μίλητος επέστρεψε στην ολιγαρχία, όπου κυριαρχούσε το σώμα των 50 αρχόντων.

Οι επιγραφές της Κλασικής και της Ελληνιστικής περιόδου κάνουν λόγο για ακόμη μία σειρά αξιωματούχων, όπως οι στρατηγοί, οι ταμίαι, οι πράκτορες και ο γραμματεύς.⁸³

4. Τοπογραφία

4.1. Η αρχαϊκή πόλη

Στα Αρχαϊκά χρόνια η Μίλητος εκτεινόταν από το λόφο Kalabaktere, την ακρόπολη του οικισμού, ως το Λιμάνι των Λεόντων. Η πόλη της Γεωμετρικής περιόδου είχε τα ίδια όρια, αλλά με μια εμφανή συγκέντρωση των τετράπλευρων ελλειπσοειδών κατοικιών στην περιοχή του ιερού της Αθηνάς.⁸⁴ Η αρχαϊκή πόλη είχε μεγαλύτερη έκταση, που περιλάμβανε περίπου 1.100.000 τ.μ. Έχει υπολογιστεί, ίσως με κάποια δόση υπερβολής, ότι υπήρχαν περίπου 4.000 οικίες, αριθμός που ανάγει το συνολικό πληθυσμό που βρισκόταν εντός των τειχών σε 20.000. Οι υπολογισμοί του συνολικού πληθυσμού των ελεύθερων Μιλησίων δίνουν νούμερα μεταξύ 50.000 και 100.000 ατόμων, γεγονός που υπονοεί ότι η μεγάλη πλειονότητα ζούσε εκτός του αστικού ιστού, στους οικισμούς και σε αγροικίες.⁸⁵ Ένα [οχυρωματικό τείχος](#) του β' μισού του 7ου αι. π.Χ., το οποίο ενισχυόταν με αμυντικούς πύργους, προστάτευε την πόλη: εκτεινόταν πιθανόν ως τα νότια της χερσονήσου και περιλάμβανε επίσης διπλή οχύρωση της ακρόπολης Kalabaktere.⁸⁶ Η συνολική έκταση του τειχισμένου χώρου είναι περίπου 110 εκτάρια, είναι όμως αμφίβολο αν καταλαμβάνονταν πλήρως από οικοδομήματα.

Το σημαντικότερο οικοδόμημα της περιόδου είναι ο [ναός του Απόλλωνα Δελφινίου](#) στην περιοχή του λιμανιού. Από το αρχαϊκό ιερό του Απόλλωνα διατηρούνται ελάχιστα ίχνη, γνωρίζουμε μόνο ότι διατηρήθηκε και μετά την περσική καταστροφή σε όλη τη διάρκεια του 5ου αι. π.Χ. Είχε τη μορφή υπαίθριου [τεμένους](#), που στο κέντρο του υπήρχε ένας βωμός. Άλλα σημαντικά μνημεία της Αρχαϊκής περιόδου είναι ο [ναός της Αθηνάς](#) στο κέντρο της χερσονήσου, ο [ναός του Διονύσου](#) και ο ναός στο Kalabaktere, ο οποίος αποδίδεται στην Άρτεμη. Δυστυχώς, η αρχαιολογική έρευνα δεν απέδωσε παρά πενιχρά αποτελέσματα ως προς την αρχιτεκτονική των μνημείων αυτών, που αναμφίβολα ήταν ιωνικά και μαρμάρινα. Εξίσου, αν όχι περισσότερο, σημαντικά ήταν τα τρία περιαιστικά ιερά της Αρχαϊκής περιόδου, της Αθηνάς Ασσησίας στην Ασσησο, της Αφροδίτης στο λόφο Zeyintere, καθώς και του [Απόλλωνα στα Δίδυμα](#).⁸⁷ Νότια της χερσονήσου της Μιλήτου χτίστηκε στις αρχές του 6ου αι. π.Χ. ένας μνημειακός μαρμάρινος [βωμός αφιερωμένος στον Ποσειδώνα](#). Μια επιβλητική μαρμάρινη κλίμακα συνέδεε τα δύο ανισόπεδα τμήματα του μνημείου που διακοσμούσαν με κυμάτιο και έλικες.

4.2. Η πόλη του Ιπποδάμου

Μετά την καταστροφή του 494 π.Χ., η Μίλητος συνέχισε πιθανόν να κατοικείται σε αρκετά περιορισμένη κλίμακα. Η επανίδρυση της πόλης όμως έμελλε να περιμένει ως το 479 π.Χ. Ο [Ιππόδαμος](#) της Μιλήτου θεωρείται ο θεμελιωτής της πολεοδομίας της κλασικής πόλης, που προέβλεπε τη χάραξη παράλληλων και κάθετα τεμνόμενων δρόμων, οι οποίοι όριζαν ισομεγέθη οικοδομικά τετράγωνα. Το κάθε οικοδομικό τετράγωνο αποτελούνταν από έξι οικίες. Δυστυχώς δεν έχει ανασκαφεί κανένα από τα οικιστικά τετράγωνα της πόλης, ώστε να είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε αν η παράδοση που του αποδίδει το ορθογώνιο πολεοδομικό σύστημα είναι αξιόπιστη. Οι ρίζες της πολεοδομικής αυτής ανακάλυψης φαίνεται πως βρίσκονται στην αρχιτεκτονική των αποικιών της Μιλήτου και δεν είναι πρωτόγνωρες το 479 π.Χ.

Στα Κλασικά χρόνια το δημόσιο κέντρο της πόλης βρισκόταν στο βόρειο τμήμα της. Εκεί ήταν συγκεντρωμένα τα περισσότερα δημόσια οικοδομήματα, το ιερό του Απόλλωνα Δελφινίου, το Πρυτανείο και η Βόρεια Αγορά. Επίσης, ο ναός

Μίλητος (Αρχαιότητα)

της Αθηνάς ξαναχτίζεται την περίοδο αμέσως μετά το 479 π.Χ.⁸⁸ Βρίσκεται πίσω ακριβώς από τη λεγόμενη Δυτική Αγορά και προς τα νότια. Ο κλασικός ναός υψωνόταν επάνω σε τεχνητό πλάτωμα. Ήταν **ιωνικός δίστυλος εν παραστάσι** με 6 κίονες στις στενές και 10 στις μακριές πλευρές. Είχε ασυνήθιστο προσανατολισμό από νότο προς βορρά και διαστάσεις 18 × 35 μ.⁸⁹

Ένα από τα σημαντικότερα συγκροτήματα της Μιλήτου είναι η **Βόρεια Αγορά**, που χρονολογείται στον 5ο αι. π.Χ., και αποτελούσε το αρχαιότερο πολιτικό, εμπορικό και θρησκευτικό κέντρο της πόλης. Τα ερείπια της εντοπίστηκαν στα νότια της στοάς του Λιμανιού των Λεόντων. Στα ανατολικά η Βόρεια Αγορά κλεινόταν από τοίχο, στο κέντρο του οποίου υπήρχε ένα **πρόπυλο**, ενώ στη δυτική πλευρά της αναπτυσσόταν ένας **περίστυλος** χώρος που περιβαλλόταν από καταστήματα. Στη νοτιοδυτική πλευρά της βρισκόταν το **Πρυτανείο**, που αποτελούσε ένα ιδιαίτερα σημαντικό δημόσιο οικοδόμημα των αρχαίων ελληνικών πόλεων, στο οποίο συνεστίζονταν οι πρυτάνεις και φιλοξενούνταν οι επίσημοι προσκεκλημένοι και τα τιμώμενα πρόσωπα.

Το αρχαϊκό τείχος, το οποίο καταστράφηκε το 494 π.Χ., ξαναχτίστηκε προφανώς μετά το 412 π.Χ., όπως συνάγεται από την αντίσταση που προέβαλαν επιτυχώς οι Μιλήσιοι στους Αθηναίους και τους Αργείους. Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η Ιερά Πύλη που βρισκόταν στο νότιο τμήμα του τείχους: από εκεί ξεκινούσε η Ιερά Οδός που συνέδεε τη Μίλητο με το ιερό του Απόλλωνα στα Δίδυμα. Στα Κλασικά χρόνια η Ιερά Πύλη είχε πλάτος 5 μ. και πλαισιωνόταν από δύο σχεδόν τετράγωνους πύργους.

4.3. Η ελληνιστική και ρωμαϊκή Μίλητος

Τόσο η αρχαϊκή όσο και η κλασική πόλη έχουν κατά μεγάλο μέρος σκεπαστεί από τα εντυπωσιακά ελληνιστικά και ρωμαϊκά μνημεία. Η Μίλητος παρέμεινε σημαντικό αστικό και **εμπορικό κέντρο της Ιωνίας**, με τρία λιμάνια, το Λιμάνι της Αθηνάς, το Λιμάνι του Θεάτρου και το Λιμάνι των Λεόντων.

Τα σημαντικότερα οικοδομήματα, που χτίστηκαν στα Ελληνιστικά χρόνια ήταν το Γυμνάσιο του Ευμένη Β' και το Γυμνάσιο του Ευδήμου, το Θέατρο, το Στάδιο, το Βουλευτήριο και η Νότια Αγορά. Η επιφάνεια που είναι τειχισμένη μειώνεται δραστικά στη δύσκολη περίοδο που βίωσε η πόλη επί του πρώτου Μιθριδατικού πολέμου (88-83 π.Χ.).⁹⁰ Το τείχος αυτό ενισχύθηκε με **δόμους** από μάρμαρο και ασβεστόλιθο, ενώ κάποιο τμήμα του τείχους ενισχύθηκε με πύργους.

Κατά τη Ρωμαϊκή περίοδο, η όψη της πόλης άλλαξε σημαντικά, με την ανέγερση μιας σειράς εντυπωσιακών κτηρίων, όπως οι Θέρμες στο Humei Tere, τα Λουτρά της Φαυστίνας, οι Θέρμες του Capito, η Ιωνική Στοά, το Νυμφαίο του Τραϊανού και το Σεραπείο. Σημεία αναφοράς παρέμειναν πάντως τα δύο σημαντικότερα λιμάνια, το Λιμάνι των Λεόντων και το Λιμάνι του Θεάτρου. Το Λιμάνι των Λεόντων εισχωρούσε βαθιά στο βόρειο τμήμα της χερσονήσου της Μιλήτου και αποτελούσε το κύριο πολεμικό λιμάνι της πόλης. Η ονομασία του οφείλεται στα δύο μεγάλα μαρμάρινα λιοντάρια, τα οποία από τον 3ο αι. π.Χ. κοσμούσαν το στενότερο σημείο της εισόδου του. Σήμερα τα λιοντάρια αυτά δε βρίσκονται στην αρχική τους θέση, το ένα σώζεται σε πολύ καλή κατάσταση, ενώ το άλλο βρέθηκε σπασμένο. Στην προκυμαία υπήρχε μακριά **στοά** (32 μ.) δωρικού ρυθμού, σε σχήμα Γ, που οικοδομήθηκε στα Ελληνιστικά χρόνια και στέγαζε εμπορικά καταστήματα.

Στο νοτιοδυτικό άκρο του Λιμανιού ξεχώριζαν στα Ρωμαϊκά χρόνια δύο **μνημεία**: Το Μεγάλο και το Μικρό Μνημείο. Το Μεγάλο Μνημείο, ένα εξαιρετικά επιβλητικό οικοδόμημα, αποτελούνταν από επάλληλες βάσεις, πάνω στις οποίες ήταν τοποθετημένος ένας μαρμάρινος τρίποδας που στήριζε ένα λέβητα. Ανεγέρθηκε από τον Αύγουστο σε ανάμνηση της νίκης του στη ναυμαχία στο Άκτιο το 31 π.Χ. Το συνολικό του ύψος έφτανε περίπου τα 18 μ. Σήμερα σώζεται μόνο η στρογγυλή κατώτερη βάση του μνημείου. Το Μικρό Μνημείο του Λιμανιού χτίστηκε στη διάρκεια του 1ου αι. μ.Χ. σε μικρή απόσταση από το Μεγάλο και η κατασκευή του είχε επηρεαστεί από αυτό. Ήταν μαρμάρινο, τριγωνικής μορφής και απέληγε σε τριγωνικό **κορινθιακό κιονόκρανο**, που πιθανότατα στήριζε ένα μαρμάρινο αμφορέα. Το συνολικό του ύψος υπολογίζεται γύρω στα 5,36 μ.

Στη νοτιοανατολική άκρη του Λιμανιού βρισκόταν μια μνημειακή πύλη, που οικοδομήθηκε τον 1ο αι. μ.Χ. και επέτρεπε την πρόσβαση από το λιμάνι στην πόλη μέσω της Ιεράς Οδού. Ήταν μια πολυτελής κατασκευή, της οποίας σήμερα σώζονται

Μίλητος (Αρχαιότητα)

μόνο τα θεμέλια. Στην ανατολική πλευρά του Λιμανιού των Λεόντων, πάνω στη δυτική πλαγιά του σημερινού λόφου Humei Tere χτίστηκε στα χρόνια του αυτοκράτορα Τραϊανού (98-117 μ.Χ.) ένα συγκρότημα Γυμνασίου-Λουτρών. Οι Θέρμες του Humei Tere καταλάμβαναν το βόρειο τμήμα του συγκροτήματος και περιλάμβαναν αποδυτήρια, και χώρους λούσεως, ψυχρού, χλιαρού και θερμού λουτρού. Στο νότιο τμήμα βρισκόταν η **παλαιίστρα**, που οριζόταν από κιονοστοιχίες στις οποίες ανοίγονταν βοηθητικοί χώροι και καταστήματα. Καλύτερα διατηρούνται το θερμό λουτρό (**caldarium**) και τα αποδυτήρια.

Στο νοτιοανατολικό άκρο του Λιμανιού των Λεόντων σώζονται τα ερείπια του ελληνιστικού και ρωμαϊκού Δελφινίου, από όπου ξεκινούσε η ετήσια ιερή πομπή με προορισμό το ναό του Απόλλωνα στα Δίδυμα. Κατά την Ελληνιστική περίοδο το τέμενος επεκτάθηκε και περιβλήθηκε με στοές **δωρικού** ρυθμού στις τρεις πλευρές του, αποκτώντας διαστάσεις 60 × 50 μ., έκταση που αντιστοιχεί σε δύο οικοδομικά τετράγωνα. Στον κεντρικό υπαίθριο χώρο τοποθετήθηκαν εξέδρες, βωμοί και διάφορα άλλα αναθήματα. Στα Ρωμαϊκά χρόνια ένας κυκλικός **μονόπτερος** ναός με κωνική στέγη χτίστηκε στο κέντρο του ιερού, οι στοές μετατράπηκαν σε κορινθιακού ρυθμού και στη δυτική πλευρά προστέθηκε ένα μνημειακό πρότυλο. Το Δελφίνιο χρησίμευε και ως αρχείο της πόλης, γεγονός που μαρτυρούν οι επιγραφές που βρέθηκαν στο εσωτερικό των τοίχων της στοάς και οι ενεπίγραφες στήλες που ήταν τοποθετημένες στην αυλή του ιερού.⁹¹

Στα νότια του Δελφινίου βρίσκονται οι **Θέρμες** του Capito, που οικοδομήθηκαν κατά τον 1ο αι. μ.Χ. με χορηγία του Cnaeus Vergilius Capito, επιτρόπου της Μικράς Ασίας στα χρόνια του αυτοκράτορα Κλαύδιου (41-54 μ.Χ.). Η Παλαιίστρα των Θερμών του Capito αποτελούσε τον κύριο χώρο άθλησης, ήταν τετράγωνη σε κάτοψη και είχε διαστάσεις 39 × 40 μ. Ο υπαίθριος χώρος της περιβαλλόταν από διάδροφο στοά ιωνικού ρυθμού και στην ανατολική πλευρά υπήρχε μια ημικυκλική πισίνα (natatio). Στην ανατολική πλευρά της παλαιίστρας ανοίγονταν δύο εισοδοί προς τις εγκαταστάσεις των Θερμών. Το κτήριο των Θερμών ήταν διαιρεμένο σε τρεις πτέρυγες. Η μεσαία πτέρυγα περιλάμβανε το αποδυτήριο, το χλιαρό και το ζεστό λουτρό (**tepidarium** και **caldarium** αντιστοιχώς). Στη βόρεια και στη νότια πτέρυγα βρίσκονταν αποδυτήρια, δεξαμενές νερού και θερμαινόμενοι χώροι με υπόκαυστα. Η εξωτερική όψη των Θερμών ήταν απλή, στο εσωτερικό όμως κοσμούσαν με πολύχρωμα μάρμαρα, που κάλυπταν τα δάπεδα και τους τοίχους.⁹²

Νοτιότερα βρίσκονται τα ερείπια του λεγόμενου Γυμνασίου του Ευδήμου, του κεντρικού Γυμνασίου της πόλης, με ορθογώνια κάτοψη. Ανήκει στο α΄ μισό του 2ου αι. π.Χ. και χορηγός του ήταν ο επιφανής Μιλήσιος Εύδημος. Η είσοδος βρισκόταν στη νότια πλευρά του, όπου διαμορφωνόταν ένα μνημειακό πρότυλο. Το Γυμνάσιο αναπτυσσόταν γύρω από μια ορθογώνια (19 × 35 μ.), υπαίθρια παλαιίστρα, την οποία περιέβαλλε στοά από δωρικούς κίονες. Το κυρίως κτήριο του Γυμνασίου βρισκόταν στη βόρεια πλευρά και διέθετε μια σειρά δωματίων, που ανοίγονταν πίσω από μια ιωνική κιονοστοιχία. Στο κέντρο βρισκόταν το **Εφηβείο**, δηλαδή ο χώρος διδασχίας των εφήβων, δεξιά και αριστερά του υπήρχαν τα αποδυτήρια, το αλειπτήριο και το λουτρό, που αποτελούσαν απαραίτητους βοηθητικούς χώρους των αρχαίων ελληνικών **γυμνάσιων**.

Στα νότια του Ελληνιστικού Γυμνασίου βρέθηκε ένα μνημειακό **Νυμφαίο**, που χρονολογείται στο 2ο αι. μ.Χ. Η ανέγερσή του χρηματοδοτήθηκε από το Μάρκιο Ούλπιο Τραϊανό, αξιωματούχο της επαρχίας της Μικράς Ασίας και πατέρα του μετέπειτα αυτοκράτορα της Ρώμης Τραϊανού. Το **Νυμφαίο** είχε κάτοψη σχήματος Π και διαστάσεις 20 × 17 μ. Η πρόσοψή του ήταν τριώροφη, με πολυτελή αρχιτεκτονική και γλυπτική διακόσμηση, μπροστά από την οποία διαμορφωνόταν μια μεγάλη δεξαμενή νερού. Σήμερα το μνημείο διατηρείται σε σχετικά καλή κατάσταση. Θεωρείται ένα από τα σημαντικότερα και εντυπωσιακότερα **κρηναία οικοδομήματα** της Μικράς Ασίας. Τα αγάλματα που κοσμούσαν το Νυμφαίο παρίσταναν θεούς και ημίθεους.⁹³

Κοντά στο Νυμφαίο βρισκόταν το λεγόμενο Μνημείο της Λαοδίκης, σε μεγάλο βαθμό κατεστραμμένο σήμερα. Πρόκειται για ένα οικοδόμημα που αφιέρωσαν οι κάτοικοι της Μιλήτου στη Λαοδίκη, σύζυγο του βασιλιά της Συρίας Αντίοχο ΙΙ (261-246 π.Χ.), σε ανάμνηση μιας δωρεάς.⁹⁴

Ο χώρος της Βόρειας Αγοράς γνώρισε αρκετές αλλαγές κατά την Ελληνιστική περίοδο. Δωρική στοά περιέβαλε τις πλευρές του υπαίθριου χώρου της Αγοράς ενώ στο κέντρο της δυτικής στοάς χτίστηκε ένας ιωνικός πρόστυλος ναός. Στα Ρωμαϊκά χρόνια ο υπαίθριος χώρος της Αγοράς οριοθετήθηκε από διάδροφο στοά ιωνικού ρυθμού και στην ανατολική πλευρά της προστέθηκε μια διπλή σειρά δωματίων.⁹⁵

Μίλητος (Αρχαιότητα)

Στα νότια της Βόρειας Αγοράς ανασκάφηκε το [Βουλευτήριο](#). Χτίστηκε στο α΄ μισό του 2ου αι. π.Χ. και σύμφωνα με επιγραφές που βρέθηκαν στο χώρο, η ανέγερσή του συνδέεται με τον Αντίοχο Δ΄ τον Επιφανή, βασιλιά της Συρίας (175-164 π.Χ.). Το κτήριο αποτελούνταν από τρία κύρια μέρη: το πρόπυλο, τον υπαίθριο χώρο και την αίθουσα συνεδριάσεων. Στο κέντρο του υπαίθριου χώρου, από τον οποίο διατηρούνται ελάχιστα λείψανα, υπήρχε ένας βωμός της Ρωμαϊκής εποχής, που ήταν αφιερωμένος στη λατρεία του αυτοκράτορα Αδριανού. Τέσσερις είσοδοι οδηγούσαν στην αίθουσα συνεδριάσεων, που ήταν στεγασμένη και το εσωτερικό της είχε τη μορφή [κοίλου](#) του θεάτρου. Σήμερα σώζονται πολλές από τις σειρές των [εδωλίων](#). Θεωρείται ότι είχε συνολική χωρητικότητα 800-1.200 ατόμων και πιθανόν να χρησιμοποιούνταν και για μουσικές παραστάσεις.⁹⁶

Νότια της Βόρειας Αγοράς και του Βουλευτηρίου βρίσκονται τα κατάλοιπα της [Νότιας Αγοράς](#), που ανάγεται στον 3ο αι. π.Χ.⁹⁷ Πρόκειται για μία από τις μεγαλύτερες σε διαστάσεις αρχαίες ελληνικές [αγορές](#). Αποτελείται από έναν τεράστιο ορθογώνιο υπαίθριο χώρο τον οποίο περιέβαλλαν στοές και καταστήματα. Η ανατολική στοά της χρηματοδοτήθηκε από τον Αντίοχο τον Α΄ (281-261 π.Χ.). Η είσοδος γινόταν από τη δυτική, τη νότια και τη βόρεια πλευρά της. Επί Αδριανού (117-138 μ.Χ.) η βόρεια είσοδος της Αγοράς κοσμήθηκε με ένα μνημειακό διάδρομο πρόπυλο, με πλούσια αρχιτεκτονική και γλυπτή διακόσμηση στην πρόσοψη. Η Βόρεια Πύλη της Αγοράς έχει ανασυσταθεί και εκτίθεται στο Μουσείο της Περγάμου στο Βερολίνο. Στο χώρο της Μιλήτου σώζονται η [κρηπίδα](#) και ελάχιστα τμήματα της ανωδομής.⁹⁸

Κατά μήκος της δυτικής πλευράς της Νότιας Αγοράς χτίστηκε στα μέσα του 2ου αι. π.Χ. μια μεγάλη αποθήκη, όπου φυλάσσονταν σιτηρά και διάφορα άλλα εμπορεύματα. Ήταν ένα στενόμακρο διάδρομο κτήριο, που εσωτερικά χωριζόταν, από μια αξονική σειρά [πεσσών](#), σε δύο κλίτη, από το οποίο διατηρούνται μόνο τα θεμέλια και οι βάσεις των πεσσών. Ανάμεσα στη Νότια Αγορά και τη μεγάλη αποθήκη βρίσκεται το Σεραπείον, που οικοδομήθηκε επί Σεπτιμίου Σεβήρου (193-211 μ.Χ.) ή επί των διαδόχων του. Η κάτοψη του ναού θυμίζει τον κτηριακό τύπο της [βασιλικής](#), αφού εσωτερικά χωριζόταν με δύο σειρές ιωνικών κιόνων σε τρία κλίτη. Η είσοδος του ναού κοσμήθηκε τον 3ο αι. μ.Χ. με ένα μνημειώδες μαρμάρινο πρόπυλο, το τριγωνικό [αέτωμα](#) του οποίου σώζεται σήμερα στο χώρο.

Στην ανατολική πλαγιά του Θεάτρου βρίσκεται το [Ηρώο](#), το οποίο χρονολογείται στην Ελληνιστική εποχή (τέλη του 2ου ή αρχές του 1ου αι. π.Χ.). Περιλάμβανε μια μεγάλη με μια σειρά δωματίων στις στενές πλευρές της, ενώ το κυρίως ταφικό κτίσμα βρισκόταν στο εσωτερικό της αυλής και είχε τη μορφή καμαροσκεπούς θαλάμου που θύμιζε τύμβο. Ακόμη ένα ηρώο, που χρονολογείται στις αρχές του 3ου αι. μ.Χ., βρίσκεται στα νότια του θεάτρου. Περιλάμβανε μια περίστυλη αυλή με κορινθιακούς κίονες και ένα τετράγωνο ταφικό μνημείο με θολωτή στέγη. Στο εσωτερικό του υπήρχε βωμός, πάνω στον οποίο ήταν τοποθετημένη μια μαρμάρινη σαρκοφάγος με πλούσια ανάγλυφη διακόσμηση. Η ταυτότητα του προσώπου στο οποίο ήταν αφιερωμένο το πολυτελές αυτό ταφικό κτίσμα δε μας είναι γνωστή.⁹⁹

Το Λιμάνι του Θεάτρου βρίσκεται στο δυτικό τμήμα της χερσονήσου της Μιλήτου. Σημαντικά συγκροτήματα εμπορικών και αθλητικών εγκαταστάσεων αναπτύσσονταν γύρω από αυτό το λιμάνι.

Το [Θέατρο](#) βρίσκεται στη βόρεια πλευρά της χερσονήσου της Μιλήτου. Στην αρχική του μορφή οικοδομήθηκε στον 4ο αι. π.Χ., ως θέατρο ελληνικού τύπου, με το κοίλο να είναι μεγαλύτερο του ημικυκλίου, να στηρίζεται εν μέρει στο φυσικό βράχο και να έχει ορθογώνια [σκηνή](#). Ήταν προσανατολισμένο ΝΔ, ώστε οι θεατές να απολαμβάνουν την έξοχη θέα προς τη θάλασσα και το νότιο τμήμα της πόλης. Κατά τη διάρκεια των Ελληνιστικών χρόνων η σκηνή έγινε διάφορη και απέκτησε [προσκήνιο](#), πάνω στο οποίο στηριζόταν ένα τραπεζοειδές [λογείο](#), ενώ το [κοίλο](#) επεκτάθηκε έτσι ώστε το θέατρο να μπορεί να φιλοξενήσει γύρω στις 5.300 θεατές.

Στη Ρωμαϊκή εποχή, πιθανόν στα χρόνια του Νέρωνα, το ελληνικό θέατρο της Μιλήτου μετασκευάστηκε σε [θέατρο ρωμαϊκού μικρασιατικού τύπου](#): η διάφορη σκηνή απέκτησε πολυτελή πρόσοψη, κατασκευασμένη από πολύχρωμα μάρμαρα και έφερε πλούσια αρχιτεκτονική και γλυπτική διακόσμηση. Το δάπεδο της [ορχήστρας](#) καλύφθηκε με ερυθρόχρωμες μαρμαρινές πλάκες. Μετατράπηκε σε αρένα και χρησιμοποιήθηκε για αγώνες μονομάχων. Έτσι, αφαιρέθηκαν οι πρώτες σειρές [εδωλίων](#) και στη θέση τους χτίστηκε προστατευτικό [θωράκιο](#).

Μίλητος (Αρχαιότητα)

Νέες εργασίες έγιναν στα τέλη του 2ου αι. π.Χ., όταν η σκηνή έγινε τριώροφη, ο τελευταίος μάλιστα όροφος διακοσμήθηκε με ανάγλυφη **ζωφόρο** που παρίστανε θεότητες και έρωτες που κυνηγούν θηρία. Την ίδια περίοδο κατασκευάστηκε το αυτοκρατορικό **θεωρείο** στη μέση του κοίλου, το οποίο στηριζόταν σε τέσσερις κίονες. Η χωρητικότητα του θεάτρου υπολογίζεται γύρω στις 15.000 θεατές. Έχει αναστηλωθεί και αποτελεί το καλύτερα διατηρημένο κτήριο της πόλης.¹⁰⁰

Οι **Θέρμες** που χτίστηκαν με χορηγία της Φαυστίνας βρίσκονται σε μικρή απόσταση από το Λιμάνι του Θεάτρου. Στα δυτικά βρίσκεται η παλαίστρα, ένας τετράγωνος υπαίθριος χώρος διαστάσεων 77,5 × 79,41 μ., που περιβάλλεται από κιονοστοιχίες κορινθιακού ρυθμού. Οι εγκαταστάσεις των λουτρών βρίσκονταν στα ανατολικά και περιλάμβαναν τα αποδυτήρια και τους χώρους λούσεως με το κρύο, χλιαρό και θερμό λουτρό, καθώς και εγκαταστάσεις εξιδρώσεως. Οι χώροι ήταν πολυτελώς κατασκευασμένοι με πολύχρωμα μάρμαρα και διακοσμημένοι με αγάλματα. Το αποδυτήριο ήταν μια μακρόστενη αίθουσα με κόγχες στις μακριές πλευρές της, που αποτελούσαν θαλάμους όπου βρίσκονταν δύο ή τρεις κλίνες για την ανάπαυση των επισκεπτών. Οι κόγχες της βόρειας πλευράς διακοσμούσαν με αγάλματα Μουσών, τα οποία έχουν μεταφερθεί στο Μουσείο της Κωνσταντινούπολης. Οι εγκαταστάσεις των λουτρών αποτελούνταν από πολλούς θολοσκεπαστους χώρους με διαφορετικό μέγεθος και μορφή. Στις πλευρές τους υπήρχαν κόγχες και ποικιλόμορφες δεξαμενές λούσεως. Στο χώρο του κρύου λουτρού υπήρχε μια μεγάλη δεξαμενή νερού, την οποία διακοσμούσαν δύο αγάλματα-κρήνες: ο ποτάμιος θεός Μαϊάνδρος και ένας λέων. Σήμερα στη θέση τους έχουν τοποθετηθεί αντίγραφα, ενώ τα πρωτότυπα φυλάσσονται στο Μουσείο της Μιλήτου. Οι χώροι θερμάνσεως βρίσκονταν στο ανατολικό και βόρειο τμήμα του συγκροτήματος.¹⁰¹

Το **στάδιο** της πόλης, που φαίνεται ότι χτίστηκε με χορηγία της Φαυστίνας, βρίσκεται στη νότια πλευρά του Λιμανιού του Θεάτρου. Πρόκειται για ένα ορθογώνιο οικοδόμημα μήκους 192,27 μ. και χωρητικότητας περίπου 15.000 θεατών. Η κονίστρα είχε τις ίδιες διαστάσεις με το στάδιο της Ολυμπίας στην Ελλάδα. Μεταξύ των δύο μακρών πλευρών βρισκόταν ο δρόμος, δηλαδή ο κύριος χώρος άθλησης, πλάτους 29,56 μ., στον οποίο διεξάγονταν οι αγώνες ταχύτητας. Τον 3ο αι. μ.Χ. οικοδομήθηκε ένα μνημειακό πρόπυλο στην ανατολική είσοδο.¹⁰²

Ακόμη ένα συγκρότημα αθλητικών εγκαταστάσεων βρίσκεται στα δυτικά του σταδίου. Πρόκειται για το αρχαιότερο γυμνάσιο της Μιλήτου, που χτίστηκε με χορηγία του Ευμένη του Β΄ της Περγάμου (197-159 π.Χ.). Η αρχική αρχιτεκτονική μορφή του Γυμνασίου δε μας είναι γνωστή, αφού το οικοδόμημα μετασκευάστηκε στη Ρωμαϊκή εποχή. Στο μνημειακό πρόπυλο που οδηγούσε από το Γυμνάσιο στο Στάδιο, ήταν χαραγμένο τιμητικό ψήφισμα των κατοίκων της πόλης προς τιμήν του ευεργέτη Ευμένη του Β΄. Ταυτόχρονα, μέσω του πρόπυλου γινόταν η πρόσβαση στη **Δυτική Αγορά**, στη νοτιοδυτική πλευρά του Λιμανιού του Θεάτρου: η ευρύχωρη ορθογώνια πλατεία διαστάσεων 191 × 79 μ. περιβάλλεται στις τρεις πλευρές από στοές με κιονοστοιχίες ιωνικού ρυθμού. Στα βόρεια της Αγοράς, δυτικά από το Λιμάνι του Θεάτρου βρέθηκε ένα ηρώο των Ελληνιστικών χρόνων, το οποίο στη Ρωμαϊκή εποχή μετατράπηκε σε ιωνικό πρόστυλο ναό. Δε γνωρίζουμε όμως ούτε σε ποιον ήρωα ήταν αφιερωμένο ως ηρώο ούτε ποια θεότητα λατρευόταν όταν μετατράπηκε σε ναό.¹⁰³

Στο βορειοανατολικό άκρο της πόλης, επί της ανατολικής πλευράς της Ιεράς Οδού, η οποία οδηγούσε στο ιερό των Διδύμων, βρίσκεται μια **Ιωνική Στοά**. Στην πρόσοψή της διαμορφωνόταν μια επιμήκης ιωνική κιονοστοιχία 35 κίωνων, που πατούσε πάνω σε υψηλή κρηπίδα με επτά βαθμίδες και στήριζε θριγκό με πλούσια διακοσμημένη ζωφόρο. Πίσω από την κιονοστοιχία ανοιγόταν μια σειρά δωματίων, τα οποία εξυπηρετούσαν διάφορες λειτουργίες. Η ανέγερση του οικοδομήματος χρονολογείται στην περίοδο της δυναστείας των Φλαβίων (69-96 μ.Χ.), ενώ στα χρόνια του αυτοκράτορα Τραϊανού (98-117 μ.Χ.) έγιναν κάποιες τροποποιήσεις.

5. Οικονομία και πνευματική ζωή

Η αρχαϊκή Μίλητος ήταν περίφημο εμπορικό κέντρο. Ο πλούτος της πόλης προερχόταν, ήδη από την Προϊστορική περίοδο, από την προνομαϊκή της θέση, δηλαδή αποτελούσε την πύλη της Ανατολής προς τη Δύση και αντίστροφα. Η κεντρική θέση της στις σχέσεις μεταξύ των δύο κόσμων διευρύνθηκε περαιτέρω. Ήδη από τον 8ο αι. π.Χ., οι Μιλήσιοι επιδόθηκαν σε μια πυρετώδη δραστηριότητα **αποικισμού**, με επίκεντρο τη Μαύρη θάλασσα. Οι αρχαίες πηγές αναφέρουν, με κάποια δόση υπερβολής, ότι οι Μιλήσιοι ίδρυσαν 90 αποικίες, αριθμό που οι μελετητές κατεβάζουν σε περίπου 40. Και αυτός ο αριθμός όμως είναι εντυπωσιακός.¹⁰⁴ Επιπροσθέτως, οι **Μιλήσιοι** είχαν ενεργό ρόλο στο εμπόριο με τη Δύση, διατηρώντας σχέσεις

Μίλητος (Αρχαιότητα)

με τη Σύβαρη, αλλά και συμμετέχοντας στην ίδρυση της Ναύκρατης στην Αίγυπτο.¹⁰⁵

Εκτός από τα εξαιρετικής ποιότητας κεραμικά της πόλης (Ρυθμός των Αιγάρων 1 και 2, [Ρυθμός των Φικελλούρων](#)), η Μίλητος φημιζόταν στην Αρχαιότητα για την ποιότητα του μαλλιού των προβάτων της, τα περίφημα [υφαντά](#) και την [πορφυρή](#) βαφή. Η φήμη αυτή διατηρείται τόσο στην Ελληνιστική όσο και στη Ρωμαϊκή περίοδο.¹⁰⁶ Σημαντική ήταν και η παραγωγή επίπλων. Τον 5ο αι. π.Χ. οι κλίνες της Μιλήτου, οι Μιλησιουργείς κλίναι, ήταν ιδιαίτερα περιζήτητες και θεωρούνταν πολυτελή αποκτήματα. Ανάμεσα στα αφιερώματα του Παρθενώνα αναφέρονται 10 κλίνες κατά το έτος 434-433 π.Χ. που αυξάνονται σε 16 τα επόμενα χρόνια. Η χαρακτηριστική κομψότητα των μιλησιακών επίπλων με τα ορθογώνια πόδια και τα περίτεχνα, πλούσια σχέδιά τους τα διαφοροποιούσε από τα υπόλοιπα.

Γεγονός πάντως παραμένει ότι η ευμάρεια της Μιλήτου βασιζόταν κατά κύριο λόγο στην πλούσια γη που ήλεγχε η πόλη και στην εκμετάλλευση των [αγροτικών προϊόντων](#) της. Σημαντική θα πρέπει να ήταν και η παραγωγή [λαδιού](#), πιθανόν και [κρασιού](#), αν κρίνει κανείς από την ευρεία διάδοση των μιλησιακών [αμφορέων](#) στην Ανατολική και Κεντρική Μεσόγειο.¹⁰⁷

Η Μίλητος υπήρξε κατά την Αρχαϊκή περίοδο το θέατρο των σημαντικότερων επιστημονικών ανακαλύψεων: από την πόλη προέρχονται οι πρωιμότεροι και σημαντικότεροι [φυσικοί φιλόσοφοι της Ιωνίας](#), όπως ο [Θαλής](#), ο [Αναξίμανδρος](#) και ο [Αναξίμανης](#). Εκεί έχει τις ρίζες της και μια άλλη επιστήμη, η ιστορία, αρχής γενομένης με το έργο του [Εκαταίου](#).

Ο ρόλος της Μιλήτου ως συνδέσμου μεταξύ Ανατολής και Δύσης δε φαίνεται να επηρεάστηκε από τη λυδική και την περσική επικυριαρχία, κατά τον 6ο αι. π.Χ. Η καταστροφή της πόλης όμως το 494 π.Χ. οδήγησε στην απώλεια της πρωτεύουσας θέσης της στην Ιωνία και στη Μαύρη θάλασσα. Ο 5ος αι. π.Χ. αποτελεί περίοδο παρακμής, η οποία δεν αναστράφηκε πλήρως παρά την περίοδο της πτολεμαϊκής επικυριαρχίας, όταν η Μίλητος συναγωνιζόταν τη Ρόδο και την Αθήνα στο εμπόριο με την Αλεξάνδρεια.¹⁰⁸ Το γεγονός ότι η Μίλητος ήταν σε θέση να διατηρεί στρατεύματα μισθοφόρων και το ότι ακολούθησε εξαιρετικά επιθετική πολιτική απέναντι στους γείτονές της θεωρείται ένδειξη ευμάρειας. Η κατάσταση δε φαίνεται να διαφοροποιείται μετά την εμπλοκή των Ρωμαίων στη Μικρά Ασία. Ακόμη και στα τέλη του 2ου αι. π.Χ. γίνονται εκτεταμένες οικοδομικές εργασίες. Μετά την ειρήνη που εδραίωσε ο Αύγουστος (30 π.Χ.), η Μίλητος έγινε ξανά ένα μεγάλο [εμπορικό διαμετακομιστικό κέντρο](#), μέσω του οποίου διακινούνταν προϊόντα από και προς την Ανατολή. Ο κοσμοπολίτικος χαρακτήρας της αυτοκρατορικής Μιλήτου διαφαίνεται από το γεγονός ότι στην πόλη διέμενε μια ισχυρή [παροικία Εβραίων](#).¹⁰⁹

6. Νομίσματα

Η πόλη της Μιλήτου συγκαταλέγεται μεταξύ των πρώτων ελληνικών πόλεων που χρησιμοποίησαν [νόμισμα από ήλεκτρο](#). Οι τύποι είναι η κεφαλή ενός λέοντα στον [εμπροσθότυπο](#) και το έγκοιλο τετράγωνο στον οπισθότυπο.

Παρόμοιος είναι ο τύπος των [αρχαϊκών αργυρών νομισμάτων](#), με την προτομή ενός λέοντα στον εμπροσθότυπο και το έγκοιλο τετράγωνο στον οπισθότυπο. Ακολουθείται όμως ο αιγινητικός σταθμητικός κανόνας (στατήρας 18,55 γραμμ.), αντί του προγενέστερου μιλησιακού (22,8 γραμμ.). Πιθανόν η παραγωγή να σταματά ή να ελαττώνεται δραματικά στο διάστημα μεταξύ 494 και 479 π.Χ. Έκτοτε, το νόμισμα από ήλεκτρο εξαφανίζεται, ενώ το αργυρό νόμισμα υιοθετεί τον τύπο του λέοντα στον εμπροσθότυπο και αυτόν ενός φυτικού κοσμήματος στον οπισθότυπο.¹¹⁰

Τον 4ο αι. π.Χ. υιοθετείται ένας σταθερός νομισματικός τύπος: στον εμπροσθότυπο εμφανίζεται η κεφαλή του Απόλλωνος Δαφνηφόρου σε προφίλ, και στον οπισθότυπο η μορφή ενός λέοντα που γυρνά το κεφάλι προς τα πίσω και ενός ρόδακα ή ενός άστρου στο έξεργο, με το μονόγραμμα της πόλης (M).¹¹¹ Σε όλα τα νομίσματα, αργυρά και χάλκινα, εμφανίζεται το όνομα ενός αξιωματούχου, που επιτρέπει το χωρισμό της παραγωγής του εργαστηρίου κατά την Ύστερη Κλασική και την Ελληνιστική περίοδο σε επτά υποπεριόδους. Στο διάστημα 353 π.Χ.-333 π.Χ., η πόλη κόβει αργυρό νόμισμα στο ροδιακό σταθμητικό κανόνα (τετράδραχμα 15,3 γραμμ., δραχμές 3,7 γραμμ. και ημίδραχμα 1,8 γραμμ.), και χάλκινο με το λέοντα στον εμπροσθότυπο και το ρόδακα στον οπισθότυπο. Σε ορισμένα από τα αργυρά νομίσματα της πόλης εμφανίζονται τα

Μίλητος (Αρχαιότητα)

αρχικά ΜΑ και ΕΚΑ, που αντιστοιχούν στους Κάρες σατράπες Μαύσωλο και Εκατόμνω αντίστοιχα.¹¹² Στη δεύτερη περίοδο (313-290 π.Χ.) ανήκουν μόνο χάλκινα νομίσματα με τον τύπο του Απόλλωνα και του λέοντα. Το κενό μεταξύ 333 και 313 π.Χ. καλύπτεται από εκτεταμένες κοπές νομισμάτων στους τύπους του Μεγάλου Αλεξάνδρου.¹¹³ Στην τρίτη περίοδο (290-281 π.Χ.) ανήκουν αργυρά δίδραχμα με βάρος περίπου 6,5 γραμμ., ενώ στην τέταρτη (259-246 π.Χ.) υιοθετείται ο λεγόμενος περσικός κανόνας (δίδραχμα των 10,5 γραμμ.). Κατά την πέμπτη (225-195 π.Χ.) ακολουθείται ο ίδιος κανόνας, αλλά με μικρότερα βάρη, ενώ κατά την έκτη περίοδο (175-86 π.Χ.), όταν η Μίλητος βρίσκεται εκ νέου σε στενότερη σχέση με την Αττική, εμφανίζονται αττικού βάρους τετράδραχμα με δύο ονόματα αξιωματούχων. Στην περίοδο αυτή ανήκει και μια σπάνια σχετικά κοπή, με την κεφαλή της Ρώμης στον εμπροσθότυπο, που συνδέεται με την εισαγωγή της συγκεκριμένης θεότητας περίπου το 130 π.Χ. Η έβδομη περίοδος (39-17 π.Χ.) έχει να επιδείξει μόνο χάλκινο νόμισμα, με το λέοντα στον οπισθότυπο, ενώ τον εμπροσθότυπο καταλαμβάνει το αρχαϊκό λατρευτικό άγαλμα του Απόλλωνος στα Δίδυμα, έργο του Κανάχου. Σε άγνωστη περίοδο, αλλά σίγουρα στο 2ο αι. π.Χ., εντάσσεται και μια περιορισμένη σειρά χρυσών στατήρων, που ακολουθεί τον αττικό σταθμητικό κανόνα και έχει ως εμπροσθότυπο το λέοντα, και ως οπισθότυπο το τόξο και το φαρετρώνα του Απόλλωνα.¹¹⁴

Κατά τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορική περίοδο, χάλκινα νομίσματα κόβονται από την εποχή του Αυγούστου ως τα τέλη του 3ου αι. μ.Χ. Οι συνήθεις τύποι είναι το άγαλμα ή η προτομή του Απόλλωνος Διδυμαίου, η προτομή της προσωποποιημένης Συγκλήτου, αγαλματικός τύπος με την Άρτεμη και ένα ελάφι, η Λητώ με τα δύο παιδιά της, ο Δίας κρατώντας τον κεραυνό, ο γυμνός Απόλλων καθήμενος μπροστά σε βωμό, το άγαλμά του μέσα στο ναό των Διδύμων. Αναφέρεται μια σειρά αγώνων (ΔΙΔΥΜΕΙΑ ΚΟΜΜΟΔΕΙΑ, ΟΛΥΜΠΙΑ, ΠΥΘΙΑ, ΠΑΝΙΩΝΙΑ ΠΥΘΙΑ). Η συνήθης επιγραφή είναι το εθνικό ΜΙΛΗΣΙΩΝ, με την επιγραφή ΝΕΩΚΟΡΩΝ ή ΝΕΩΚΩΡΩΝ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣΤΩΝ (επί Ηλιογαβάλου).¹¹⁵

1. Για τις ανασκαφές στη Μίλητο, βλ. γενικά Müller-Wiener, W. (επιμ.), *Milet 1899-1980. Ergebnisse, Probleme und Perspektiven einer Ausgrabung. Kolloquium, Frankfurt a.M. 1980 (IstMitt Beiheft 31, Tübingen 1986)*.
2. Για τη χώρα της Μιλήτου, βλ. γενικά Wiegand, T., *Milet 2.2, Die Milesische Landschaft* (Berlin 1929)· Cook, J.M., “Some Sites of the Milesian Territory”, *BSA* 56 (1961), σελ. 90-101· Lohmann, H., “Survey in der Chora von Milet. Vorbericht über die Kampagnen der Jahre 1990, 1992 und 1993”, *AA* (1995), σελ. 293-328, “Survey in der Chora von Milet. Vorbericht über die Kampagnen der Jahre 1994 und 1995”, *AA* (1997), σελ. 285-311 και “Survey in der Chora von Milet. Vorbericht über die Kampagnen der Jahre 1996 und 1997”, *AA* (1999), σελ. 439-473.
3. Για τη γεωμορφολογία της περιοχής της Μιλήτου, βλ. Greaves, A.M., “The Shifting Focus of Settlement at Miletos”, στο Flensted-Jensen, P. (επιμ.), *Further Studies in the Ancient Greek Polis* (Stuttgart 2000), σελ. 57-77.
4. Rubinstein, L., “Ionia”, στο Mogen Hasen, M. – Nielsen, Th.h. (επιμ.), *An Inventory of Archaic and Classical Greek Poleis* (Oxford 2004), σελ. 1082-1083, βλ. λ. “Miletos”.
5. Hermann, P., “Neue Urkunden zur Geschichte von Milet im 2. Jhdt. v.Chr”, *IM* 15 (1965), σελ. 93-96 και 101-103.
6. Όμ., *Ιλ.* Β, 868.
7. Για την προϊστορική Μίλητο και τις σημαντικές ανασκαφικές εργασίες του W.-D. Niemeier, βλ. κυρίως Gorman, V., *Miletos. The ornament of Ionia* (Ann Arbor 2001), σελ. 20-31· Greaves, A., *Miletos. A History* (London 2002), σελ. 40-73, όπου αναφέρεται και η προγενέστερη βιβλιογραφία. Για τη Μίλητο ως Milawata/Milawanda, βλ. Mountjoy, P.A., “The East Aegean - West Anatolian Interface in the Late Bronze Age: Mycenaean and the Kingdom of Ahhiyawa”, *AnatSt* 48 (1998), σελ. 33-67. Καταστροφή της πόλης: Mountjoy, P.A., “Miletos: A Note”, *BSA* 99 (2004), σελ. 189-200.
8. Prinz, F., *Gründungsmythen und Sagenchronologie (Zetemata 72, München 1977)*, σελ. 97-98 και 107-111· Gorman, V., *Miletos. The ornament of Ionia* (Ann Arbor 2001), σελ. 14-20· Sourvinou-Inwood, Chr., *Hylas, The Nymphs, Dionysos and Others. Myth, Ritual, Ethnicity* (Stockholm 2005), σελ. 268-309.
9. Πανσ. 7.2.5· Στράβ. 12.8.5· Αριστόκριτος ο Μιλήσιος, *FGrHist* 493 F 3. Τέλος, υπάρχουν ακόμη δύο εκδοχές, οι οποίες συνδυάζουν τα ονόματα και

Μίλητος (Αρχαιότητα)

τους τόπους που ήδη αναφέρθηκαν, χωρίς να προσθέτουν κάτι καινούργιο: σύμφωνα με τον Απολλόδορο, *Βιβλιοθήκη* 3.1.1.2.1, ο Αστέριος ήταν ένας Κρητικός ευγενής παντρεμένος με την Ευρώπη, η οποία είχε ήδη αποκτήσει τρεις γιους με το Δία (Μίνως, Σαρπηδών, Ραδύμανθος). Οι τρεις τους τσακώθηκαν για τον έρωτα του Μιλήτου. Τελικά ο Σαρπηδών και ο Μίλητος διέφυγαν στην Καρία και εκεί έχτισαν την πόλη. Σύμφωνα με τον Έφορο, *FGrHist* 70 F 127, όπως παρατίθεται από το Στράβωνα 14.1.6, ο Σαρπηδών οδήγησε τους Κρήτες από τη Μίλητο της Κρήτης στην πόλη που έκτοτε έλαβε το όνομα της γενέτειράς τους. Παρόμοια είναι και η εκδοχή που παραθέτει ο Antoninus Liberalis 30. Καρική Μίλητος πριν από τους Ίωνες: Φερεκύδης, *FGrHist* 3 F 155.

10. Greaves, A., *Miletos. A History* (London 2002), σελ. 75-79.

11. Hρ. 1.142.3.

12. Gorman, V., *Miletos. The ornament of Ionia* (Ann Arbor 2001), σελ. 30-33.

13. Πaus. 7.2.5· Hρ. 9.97. Σύμφωνα με τον Αιλιανό 8.5, η πρώτη πόλη που ίδρυσαν οι Ίωνες ήταν η Μίλητος.

14. Heinzel, E., “Neleus, Herrscher von Pylos, und der Gründermythos von Milet”, *ÖJh* 68 (1999), σελ. 1-11. Μνημείο: Herda, A., “Der Kult des Gründerheroen Neileos und die Artemis Kithone in Milet”, *ÖJh* 67 (1998), σελ. 1-48.

15. Κόνων, *FGrHist* 26 F 44· Νικόλαος της Δαμασκού, *FGrHist* 90 F 52 και F 53. Η ιστορικότητα της αφήγησης έχει αμφισβητηθεί, κυρίως επειδή το όνομα Επιμήνης αντιστοιχεί στο όνομα των αξιωματούχων επιμηνίων. Μοιάζει λοιπόν σαν ένας αιτιολογικός μύθος για τη θέσπιση του συγκεκριμένου αξιώματος. Gorman, V., *Miletos. The ornament of Ionia* (Ann Arbor 2001), σελ. 90-94.

16. Hρ. 5.99.1. Βλ. Tausend, K., *Amphiktyonie und Symmachie: Formen zwischenstaatlicher Beziehungen in archaischen Griechenland* (*Historia Einzelschriften* 73, Stuttgart 1992), σελ. 137-145.

17. Συμμαχία με τις Ερυθρές ενάντια στη Νάξο και συμμαχία με τη Σάμο ενάντια στην Πρύνη: Tausend, K., *Amphiktyonie und Symmachie: Formen zwischenstaatlicher Beziehungen in archaischen Griechenland* (*Historia Einzelschriften* 73, Stuttgart 1992), σελ. 74-78 και 83-85. Συμμαχία με τη Μυτιλήνη ενάντια στον Πολυκράτη: Hρ. 1.18.3. Λυδικές επιδρομές: Hρ. 1.14.4-1.22.4.

18. Συνθήκη Κύρου και Μιλήτου: Hρ. 1.141.4, 143, 169. Για την ενδεχόμενη ισχύ της συνθήκης της εποχής του Αλυάττη και κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Κροίσου, βλ. Tausend, K., *Amphiktyonie und Symmachie: Formen zwischenstaatlicher Beziehungen in archaischen Griechenland* (*Historia Einzelschriften* 73, Stuttgart 1992), σελ. 95-96· Gorman, V., *Miletos. The ornament of Ionia* (Ann Arbor 2001), σελ. 123-124.

19. Πλούτ., *Ηθικά* 298C-D.

20. Στάση: Πλούτ., *Ηθικά* 298C-D. Διαιτησία Παρίων: Hρ. 5.28-29. Σύνδεση στάσης με κάμψη των εξαγωγών: Greaves, A., *Miletos. A History* (London 2002), σελ. 96. Αναχρονολόγηση του καταλόγου των αισιμνητών από το 525 στο 540 π.Χ.: Gorman, V., *Miletos. The ornament of Ionia* (Ann Arbor 2001), σελ. 112-113.

21. Ηρακλείδης ο Ποντικός 11.5, όπως παρατίθεται από τον Αθήναιο 12.523f-524d. Βλ. γενικά Faraguna, M., “Note di storia milesia arcaica. I Gergithes e la stasis di VI secolo”, *SMEA* 36 (1995), σελ. 37-89.

22. Ρόλος του Ιστιαίου στη σκυθική εκστρατεία: Hρ. 4.137-139. Εγκατάστασή του στο Μυρκίνο της Θράκης: Hρ. 5.11.1-2. Άνοδος του Αρισταγόρα: Hρ. 5.30.2. Βλ. γενικά Talamo, C., “Istieo ed Erodoto. Per la storia della tirannide a Mileto”, *RendNap* 44 (1969), σελ. 173-203 και Robertson, N., “Government and society at Miletus, 525-442 B.C.”, *Phoenix* 41 (1987), σελ. 356-398. Για τη δράση του Αρισταγόρα, βλ. De Sanctis, G., “Aristagora di Mileto”, *RivFil* 59 (1931), σελ. 48-72.

23. Hρ. 6.18-20.

24. Hρ. 9. 99.3 και 9.104: οι Πέρσες, φοβούμενοι ότι οι Μιλήσιοι θα αυτομολήσουν, τους τοποθέτησαν σε μια οχυρή θέση, μακριά από το πεδίο της μάχης. Τελικά το πλήρωσαν ακριβά, διότι οι Μιλήσιοι οδήγησαν τους επιζώντες στο στρατόπεδο των Ελλήνων και ήταν οι πρώτοι που τους κατέσφαξαν.

25. Κτησ. 27· Πaus. 8.46.3.

Μίλητος (Αρχαιότητα)

26. Gorman, V., "Milesian Decrees of Isopoliteia and the Refoundation of the City, ca. 479 BCE", στο Gorman, V. – Robinson, E.W. (επιμ.), *Oikistes. Studies in Constitutions, Colonies, and Military Power in the Ancient World Offered in Honor of A.J. Graham* (Leiden 2002), σελ. 181-193. Η Μίλητος αναφέρεται στους καταλόγους εισφορών της Αθηναϊκής Συμμαχίας από το 454/453 π.Χ. μαζί με τους Μιλησίους της Λέρου και της Τειχιούσσας: IG I³ 259.III.19 και VI.19-22. Βλ. Piérart, M., "Milet dans la première liste de tributs", *ZPE* 15 (1974), σελ. 163-167. Αναφέρεται ακόμη στους καταλόγους από το 452/451 π.Χ. (IG I³ 261.II.28) μόνη της, αρχικά με εισφορά 10 ταλάντων, και από το 443/442 π.Χ. (IG I³ 269.I.33) ως το 430/429 π.Χ. (IG I³ 281.I.14) με εισφορά 5 ταλάντων. Από το 427/426 π.Χ. (IG I³ 284.15-17) εμφανίζεται και πάλι από κοινού με τη Λέρο και την Τειχιούσσα, με εισφορά 10 ταλάντων, ενώ το 415/414 π.Χ. συνεισφέρει από μόνη της εκ νέου το ποσό των 10 ταλάντων (IG I³ 290.I.9).
27. Βλ. γενικά Earp, A.J., "Athens and Miletos ca. 450 B.C.", *Phoenix* 8 (1954), σελ. 142-147· Barron, J.P., "Milesian Politics and Athenian propaganda, c. 460-440 B.C.", *JHS* 82 (1962), σελ. 1-6· Gehrke, H.J., "Zur Geschichte Milets in der Mitte des 5. Jhs. v. Chr.", *Historia* 29 (1980), σελ. 17-31· Robertson, N., "Government and society at Miletus, 525 - 442 B.C.", *Phoenix* 41 (1987), σελ. 356-398· Delorme, J., "Athènes et Milet au milieu du Ve siècle av. J.C.", *JSAv* (1995), σελ. 209-281· Gorman, V., *Miletos. The ornament of Ionia* (Ann Arbor 2001), σελ. 227-236.
28. Dessau, H. – Herrmann, P. – Rehm, A., *Milet, 6. Inschriften von Milet, 1, A. Inschriften n. 187-406* (Nachdruck aus den Bänden I 5 - II 3). *B. Nachträge und Übersetzungen zu den Inschriften n. 1-406* (Berlin – New York 1997), σφ. 187· Koerner, R., *Inschriftliche Gesetzestexte der frühen griechischen Polis: Aus dem Nachlass von Reinhard Koerner* (Köln-Wien 1993), σελ. 311· Gorman, V., *Miletos. The ornament of Ionia* (Ann Arbor 2001), σελ. 232-234. Η ερμηνεία της κατάστασης που περιγράφεται ως ενδοολιγαρχική σύγκρουση συνάγεται από το γεγονός ότι οι επιμήνιοι άρχοντες που αναφέρονται θεωρούνται στοιχείο της ολιγαρχικής διακυβέρνησης της Μίλητου: Piérart, M., "Les erimenioi de Milet", *AntCl* 38 (1969), σελ. 365-388.
29. Σχετικά με το αθηναϊκό ψήφισμα του 450/449 π.Χ. (IG I³ 21), βλ. Oliver, J.H., "The Athenian Decree concerning Miletus in 450/49 BC", *TAPhA* 66 (1935), σελ. 177-198· Fornara, C.W., "The date of the 'Regulations for Miletus'", *AJP* 92 (1971), σελ. 473-475· Bradeen, D.W. – McGregor, M.F., "Regulations for Miletos", στο Norman, O.K. (επιμ.), *Studies in Fifth-Century Attic Epigraphy* (London 1973), σελ. 24-70· Cataldi, S., "La Secessione dei βέλτιστοι milesi e le Ξυγγραφαί ateniensi per Mileto", στο Cataldi, S. κ.ά. (επιμ.), *Studi sui rapporti interstatale nel mondo antico* (Pisa 1981), σελ. 161-233· Balcer, J.M., "Miletos (IG I³ 22 [IG I³ 21] and the structures of Alliances", στο Balcer, J.M. (επιμ.), *Studien zum attischen Seebund* (Konstanz 1984), σελ. 11-30. Σύμφωνα με την Gorman, V., *Miletos. The ornament of Ionia* (Ann Arbor 2001), σελ. 227-230, το ψήφισμα οδήγησε επίσης στην εγκαθίδρυση της δημοκρατίας στην πόλη, κάτι που δε γίνεται συνολικά αποδεκτό. Βλ. Hornblower, S., *A Commentary on Thucydides* (Oxford 1991), σελ. 188-189. Υποστηρίζει Αθήνας στους ολιγαρχικούς, που κατέληξε σε σφαγή των δημοκρατικών: Ψευδο-Ξενοφών, *Αθηναίων Πολιτεία* 3.11. Βλ. Lapini, W., "Atene e Mileto nell' 'Athenaion politeia'", στο L' "Athenaion politeia" dello Pseudo-Senofonte (Napoli 1997), σελ. 79-107.
30. Herrmann, P., "Zu den Beziehungen zwischen Athen und Milet im 5. Jahrhundert", *Klio* 52 (1970), σελ. 163-173 (επιγραφή της δεκαετίας του 430 π.Χ.). Βλ. επίσης Piérart, M., "La sixième tribu de Milet", *BCH* 102 (1978), σελ. 563-564, "Athènes et Milet, 1. Tribus et démes milésiens", *MusHelv* 40 (1983), σελ. 1-18 και "Athènes et Milet, 2: L'organisation du territoire", *MusHelv* 42 (1985), σελ. 276-299.
31. Θουκ. 1.115.2. Βλ. Gorman, V., *Miletos. The ornament of Ionia* (Ann Arbor 2001), σελ. 236.
32. Θουκ. 4.42, 4.54.1 και 7.57.4 αντίστοιχα.
33. Αποκλεισμός από το λιμάνι: Θουκ. 8.17.3. Προσπάθεια ανακατάληψης από τους Αθηναίους: Θουκ. 8.24-27. Χρήση ως σημείου συνάντησης με τους Πέρσες αντιπροσώπους: Θουκ. 8.28-109.
34. Προστριβές με Πέρσες και με το Λίχια: Θουκ. 8.84-85. Thomson, W.E., "Tissaphernes and the mercenaries at Miletos", *Philologus* 109 (1965), 294-297.
35. Βάση των Σπαρτιατών: Ξεν., *Ελλ.* 1.5.1, 1.6.2, 1.6.7. Συντριβή του αγήματος: Ξεν., *Ελλ.* 1.2.2-3. Κατάλυση της δημοκρατίας: Διόδ. Σ. 13.104.5-6· Πλούτ., *Λύσανδρος* 8· Πολύαινος 1.45.1.
36. Ξεν., *Αναβ.* 1.1.6 και 1.2.2.
37. Ο Πολύαινος (8.16) αναφέρει την παρουσία αγήματος Μιλησίων στη φρουρά του σατράπη Τισσαφέρνη, όταν ο τελευταίος πέθανε το 395 π.Χ.
38. Briant, P., *Histoire de l'Empire perse de Cyrus à Alexandre* (Paris 1996), σελ. 511.
39. Πολύαινος 6.8. Οι Εκατομνίδες και η Μίλητος: Dunham, A.G., *A history of Miletus: down to the Anabasis of Alexander* (London 1915), σελ. 118-120.

Μίλητος (Αρχαιότητα)

40. App. A.18.1-19.6· Διόδ. Σ. 17.22.1-5· Bosworth, A.B., *Κατακτήσεις και Αυτοκρατορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου* (μτφρ. Κ. Μακρή, Αθήνα 1998), σελ. 86-89· Romane, J.P., “Alexander’s sieges of Miletus and Halicarnassus”, *AncW* 25 (1994), σελ. 61-76.
41. Quintus Curtius IV.1.37
42. App. Γ.2.3-7· Quintus Curtius IV.5.13.
43. Rehm, A., *Das Delphinion in Milet II. Die Inschriften* (Milet 1.3, Berlin 1914), σελ. 162-442· Weiss, E., “Zu den milesischen Inschriften aus dem Delphinion”, *ÖJh* 17 (1914), σελ. 257-272· Wilamowitz-Möllendorf, U., von, *Kleine Schriften*, V.1 (Berlin 1937), σελ. 417-466· Hermann, P., *Milet VI. I. Inschriften von Milet. B. Nachträge und Übersetzungen zu den Inschriften n° 1-406* (Berlin – New York 1997), σελ. 155-217. Για τις επιγραφές του 2ου αι. π.Χ., βλ. Rehm, A., *Zur Chronologie der milesischen Inschriften des 2 Jhs.* (Berlin 1923). Γενική αποτίμηση της ιστορίας της περιόδου: Hermann, P., “Milet au IIe siècle”, στο Bresson, A. – Descat, R., *Les cités d’Asie Mineure occidentale au IIe siècle a.C.* (Bordeaux 2001), σελ. 109-116.
44. Διόδ. Σ. 19.75.3-4. Η απελευθέρωση της Μιλήτου και η επαναφορά της δημοκρατίας αναφέρονται και στον κατάλογο των στεφανηφόρων, επί στεφανηφόρου Ιππομάχου (μεταξύ Μαρτίου 313 π.Χ. και Φεβρουαρίου 312 π.Χ.). Η απελευθέρωση έλαβε χώρα στο τέλος του έτους. Rehm, A., *Das Delphinion in Milet II. Die Inschriften* (Milet 1.3, Berlin 1914), αρ. 123. Η Πάτριος πολιτεία επανιδρύεται χάρη στον Αντίγονο: *IG II² 1129*. Billows, R., *Antigonos the One-Eyed and the Creation of the Hellenistic State* (Berkeley – Los Angeles – London 1990), σελ. 210.
45. Με βάση την ερμηνεία του Orth, W., *Königliche Machtanspruch und städtische Freiheit* (München 1977), σελ. 17-32.
46. Πανσ. 1.16, 3. Δύο επιγραφές των Διδύμων προς τιμήν της συζύγου του Σελεύκου, Απάμης, και του υιού του, Αντιόχου Α΄, ένεκα των οικονομικών τους προσφορών για τις εργασίες ανοικοδόμησης του ιερού, επιβεβαιώνουν τις καλές σχέσεις των Σελευκιδών με τη Μίλητο: Rehm, A., *Didyma II. Die Inschriften* (Berlin 1958), αρ. 480 και 279. Βλ. Gasparri, C., “La donazione di Seleuco Nikator al Didymaion di Mileto”, στο *Omaggio a Ranuccio Bianchi Bandinelli* (*Studi miscellanei* 15, Roma 1970), σελ. 45-53.
47. Seibert, J., “Ptolemaios I. und Milet”, *Chiron* 1 (1971), σελ. 159-166· Günther, W., *Das Orakel von Didyma in hellenistischer Zeit* (*IstMitt Beiheft* 4, Tübingen 1971), σελ. 25-27.
48. Rehm, A., *Das Delphinion in Milet II. Die Inschriften* (Milet 1.3, Berlin 1914), αρ. 138. Βλ. γενικά Burstein, S.M., “Lysimachus and the Greek Cities of Asia. The Case of Miletus”, *AncW* 3 (1980), σελ. 73-79.
49. Rehm, A., *Das Delphinion in Milet II. Die Inschriften* (Milet 1.3, Berlin 1914), αρ. 123.
50. Δωρέα: Rehm, A., *Das Delphinion in Milet II. Die Inschriften* (Milet 1.3, Berlin 1914), αρ. 139 (ψηφισμα του 262 π.Χ. που αναφέρεται στη δωρέα του 279/278 π.Χ.). Για την πολεμιακή επιτροπή στη Μίλητο, βλ. Bagnall, R.S., *The Administration of the Ptolemaic Possessions outside Egypt* (Leiden 1976), σελ. 169-175.
51. Rehm, A., *Das Delphinion in Milet II. Die Inschriften* (Milet 1.3, Berlin 1914), αρ. 139 και σχόλιο στη σελ. 304. Στην επιγραφή αυτή αναφέρεται ότι η πόλη απειλήθηκε από ξηρά και θάλασσα, προφανώς μετά τη νίκη του Γονατά σε ναυμαχία στην Κω.
52. Pomp. Trog. 26· Αθήν. 13, 593β· Φροντίνος III, 2, 11· Welles, C.B., *Royal Correspondance of the Hellenistic Period* (New Haven 1934), αρ. 14, στίχος 9. Η ταυτότητα του Πτολεμαίου είναι αντικείμενο συζητήσεων. Βλ. την αποτίμηση του Huss, W., “Ptolemaios der Sohn”, *ZPE* 121 (1998), σελ. 229-250.
53. Magie, D., *Roman Rule in Asia Minor* I (Princeton 1950), σελ. 95 και II, σελ. 926, σημ. 22· Kneppel, A., “Timarchos von Milet. Ein Usurpater im Seleukidenreich”, στο *Migratio et commutatio. Studien zur Alten Geschichte und deren Nachleben. Thomas Pekäry zum 60 Geburtstag am 13 September 1989 dargebracht von Freunden, Kollegen und Schülern* (Sankt Katharinen 1989), σελ. 37-49.
54. Δεν υπάρχουν ακριβή στοιχεία για την εποχή, αλλά η πόλη αργότερα συνδέεται με χαλαρούς δεσμούς με την πολεμιακή συμμαχία: Haussoulier, B., *Études sur l’Histoire de Milet et du Didymaion* (Paris 1902), σελ. 135-137· Rehm, A., *Das Delphinion in Milet II. Die Inschriften* (Milet 1.3, Berlin 1914), σελ. 367. Will, E., *Histoire politique du monde hellénistique*² 1 (Nancy 1979), σελ. 260.
55. Klaffenbach, G. “Asylievertrag zwischen Ätolien und Milet”, στο *Sitzungsberichte der Preussischen Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-historische Klasse* XX (Berlin 1937), σελ. 155 κ.ε.

Μίλητος (Αρχαιότητα)

56. Η εγκατάσταση Κρητών μισθοφόρων τοποθετείται στα 234/233 π.Χ. και στα 229/228 π.Χ.: Rehm, A., *Das Delphinion in Milet II. Die Inschriften* (Milet 1.3, Berlin 1914), αρ. 33 και 37 αντίστοιχα.
57. Συνθήκες ισοπολιτείας: Rehm, A., *Das Delphinion in Milet II. Die Inschriften* (Milet 1.3, Berlin 1914), αρ. 143, 146 και 144 αντίστοιχα.
58. Κατάληψη από το Φίλιππο: Πολύβιος 16.5.6. Αφαίρεση των εδαφών του Μυούντα, περιοχής γνωστής ως Μυησίας: Πολύβιος 16.24.9. Βλ. Ma, J., *Antiochos III and the Cities of Western Asia Minor* (Oxford 1999), σελ. 80.
59. Σύμφωνα με τον Haussoulier, B., *Études sur l'Histoire de Milet et du Didymaion* (Paris 1902), σελ. 149 και τον Schmitt, H.H., *Untersuchungen zur Geschichte Antiochos' des Grossen und seiner Zeit* (Historia Einzelschriften 8, Wiesbaden 1964), σελ. 281, η Μίλητος υποτάχθηκε στον Αντίοχο. Αντίθετη άποψη εξέφρασαν οι Holleaux, M., *Études d'épigraphie et d'histoire grecque IV* (Paris 1952), σελ. 330· Günther, W., *Das Orakel von Didyma in hellenistischer Zeit* (Tübingen 1971), σελ. 92 και Wörrle, M., "Inschriften von Herakleia am Latmos I: Antiochos III., Zeuxis und Herakleia", *Chiron* 18 (1988), σελ. 446, σημ. 97. Προς την πρώτη άποψη κλίνει και ο Ma, J., *Antiochos III and the Cities of Western Asia Minor* (Oxford 1999), σελ. 86 και 89.
60. Συμμαχία με τους Ρωμαίους: Titus Livius 37.16.2 και 37.17.3. Ο υποθετικός χαμένος κατάλογος των στεφανηφόρων της Ρωμαϊκής εποχής συνάγεται από το Wörrle, M., "Inschriften von Herakleia am Latmos I: Antiochos III., Zeuxis und Herakleia", *Chiron* 18 (1988), σελ. 437, με βάση το ότι ο προηγούμενος κατάλογος των στεφανηφόρων ολοκληρώνεται με το τέλος της εποχής των Σελευκιδών στη Μικρά Ασία. Ειρήνη της Απάμειας: Πολύβ. 21.46.5.
61. Rehm, A., *Das Delphinion in Milet II. Die Inschriften* (Milet 1.3, Berlin 1914), αρ. 149, 150 και 148· Hermann, P., "Milet au IIe siècle", Gauthier, Ph., "Les Pidaséens entrent en Sympolitie avec les Milésiens: la procédure et les modalités institutionnelles" και Migeotte, L., "Le traité entre Milet et Pidasas (Delphinion 149). Les clauses financières", στο Bresson, A. – Descat, R., *Les cités d'Asie Mineure occidentale au IIe siècle a.C.* (Bordeaux 2001), σελ. 113-116, 117-127 και 129-135. Mezger, F., *Inscriptio Milesiaca de pace cum Magnetibus facta* (München 1913)· Errington, R.M., "The peace treaty between Miletus and Magnesia (I.Milet 148)", *Chiron* 19 (1989), σελ. 279-288· Ager, Sh.L., *Interstate Arbitrations in the Greek World 337-90 B.C.* (Berkeley 1996), αρ. 109.
62. Hiller von Gaertingen, Fr., *Inschriften von Priene* (Berlin 1906), αρ. 27, 28, 111, 143-144, 120.
63. Σχέσεις με Ατταλίδες: SEG 36 (1986), αρ. 1046-1081· Kleiner, J., "Pergamenische Stiftungen in Milet", στο Müller-Wiener, W. (επιμ.), *Milet 1899-1980. Ergebnisse, Probleme und Perspektiven einer Ausgrabung. Kolloquium, Frankfurt a.M. 1980, (IstMitt Beiheft 31, Tübingen 1986)*, σελ. 129-140. Σχέσεις με Σελευκίδες: Hermann, P., "Milesier am Seleukidenhof", *Chiron* 17 (1987), σελ. 171-190.
64. Hermann, P., "Milet au IIe siècle", στο Bresson, A. – Descat, R., *Les cités d'Asie Mineure occidentale au IIe siècle a.C.* (Bordeaux 2001), σελ. 116, όπου επίσης απαριθμούνται οι περιπτώσεις στις οποίες οι Ρωμαίοι όριζαν Μιλησίους δικαστές για τις διαμάχες διαφόρων ελληνικών πόλεων.
65. Broughton, T.R.S., "Asia", στο Frank, T., *An Economic Survey of Ancient Rome*, vol. 4 (Baltimore 1938), σελ. 550.
66. Günther, W., "Milet und Athen im zweiten Jahrhundert v.Chr.", *Chiron* 28 (1998), σελ. 21-34.
67. Hiller von Gaertrigen, F., *Inschriften von Priene* (Berlin 1906), αρ. 111 και 120· Tod, M.N., *International Arbitration among the Greeks* (Oxford 1913), σελ. 45-46. Ορίστηκε επιδιαιτησία δικαστών από τις Ερυθρές και τις Σάρδεις.
68. Π.χ. στην περίπτωση της Λατώς και μιας ανώνυμης γείτονος: van Effenterre, H. – Bougrat, M., "Les frontières de Lato", *Κρητικά Χρονικά* 21 (1969), σελ. 29.
69. Kallet-Marx, R., *Hegemony to Empire. The Development of Roman Imperium in the East from 148 to 62 B.C.* (Berkeley – Los Angeles – Oxford 1995), σελ. 171.
70. Rehm, A., *Das Delphinion in Milet II. Die Inschriften* (Milet 1.3, Berlin 1914), αρ. 125· Kallet-Marx, R., *Hegemony to Empire. The Development of Roman Imperium in the East from 148 to 62 B.C.* (Berkeley – Los Angeles – Oxford 1995), σελ. 277.
71. Cic., *II Ver.* 1.86-89.
72. Velleius Paterculus II 41.3· Valerius Maximus VI.9.15· Πλούτ., *Καίσι.* 1.8.2· Suetonius, *Caes.* 4.1-2.

Μίλητος (Αρχαιότητα)

73. Holtheide, B., *Römische Bürgerrechtspolitik und römische Neubürger in der Provinz Asia* (Freiburg 1983), σελ. 22, 26-31.
74. Kleiner, G., *Das römische Milet. Bilder aus der griechischen Stadt in römischer Zeit* (München 1970).
75. Τακ., *Χρον.* 4.55-56.
76. Δίων Κ. 59. 28, 1· Robert, L., “Le culte de Caligula à Milet et la province d’Asie”, στο *Hellenica VII* (Paris 1949), σελ. 206-238· Collas-Heddeland, E., *Néocorie impériale: de la rivalité à la primauté* (Diss. Université Paris IV 1993), σελ. 51-57.
77. Müller, H., *Milesische Volksbeschlüsse. Eine Untersuchung zur Verfassungsgeschichte der Stadt Milet in hellenistischer Zeit* (Hypomnemata 47, Göttingen 1976) και κυρίως Nawotka, K., *Boule and Demos in Miletus and its pontic colonies from classical age until third century A. D.* (Wroclaw 1999).
78. Gorman, V., *Miletos. The ornament of Ionia* (Ann Arbor 2001,) σελ. 111-121, όπου απορρίπτεται η παλαιότερη άποψη σύμφωνα με την οποία το αξίωμα του αισυμνήτη ανάγεται απλώς στην περίοδο μετά τη διαίτησία των Παρίων, περίπου το 525 π.Χ.
79. Επτά από τις φυλές της Μιλήτου είναι ίδιες με αυτές που όρισε ο Κλεισθένης στην Αθήνα: Λιαντίς, Ακαμαντίς, Ερεχθίδες, Κεκροπίς, Λεοντίς, Οινείς και Πανδιονίς. Αναφέρονται ακόμη δύο φυλές στις επιγραφικές πηγές, η Ασοπίς και η Θησεΐς. Εικάζεται ότι συνολικά υπήρχαν 12 φυλές: Jones, N.F., *Public Organization in Ancient Greece: A Documentary Study* (Memoirs of the Philosophical Society, Volume 176, Philadelphia 1987), σελ. 322-323.
80. Jones, N.F., *Public Organization in Ancient Greece: A Documentary Study* (Memoirs of the Philosophical Society, Volume 176, Philadelphia 1987), σελ. 321 (μόνο οι τέσσερις πρώτες απαντούν σε επιγραφές από τη Μίλητο).
81. Schehl, F.W., “Probouleutic Commissioners in Miletus during the Hellenistic Period”, *TAPhA* 82 (1951), σελ. 111-126.
82. Nawotka, K., *Boule and Demos in Miletus and its pontic colonies from classical age until third century A.D.* (Wroclaw 1999), σελ. 141-142 και 151-157. Ο αριθμός των βουλευτών θα πρέπει να ήταν πολύ μεγάλος, αν κρίνει κανείς από το γεγονός ότι η χωρητικότητα του βουλευτηρίου ήταν μεταξύ 800-1.200 ατόμων.
83. Rubinstein, L., “Ionia”, στο Mogen Hasen, M. – Nielsen, Th.h. (επιμ.), *An Inventory of Archaic and Classical Greek Poleis* (Oxford 2004), σελ. 1086, βλ. λ. “Miletos”.
84. Weickert, C. – Hommel, P. – Kleiner, G., “Die Ausgrabung beim Athena-Tempel in Milet 1957”, *IstMitt* 9-10 (1959-60), σελ. 38-39· Kleiner, G., *Alt-Milet* (Sitzungsberichte der Wissenschaftlichen Gesellschaft an der J.W. Goethe-Universität Frankfurt a.M., 4, 1, Wiesbaden 1966), σελ. 14 κ.ε.
85. Αριθμός οικιών: Gates, M.H., “Archaeology in Turkey”, *AJA* 99 (1995), σελ. 238. Πληθυσμός: Dunham, A.G., *A history of Miletus: down to the Anabasis of Alexander* (London 1915), σελ. 142 (100.000 για το σύνολο της Μιλησίης)· Roebuck, C., *Ionian Trade and Colonization* (New York 1959), σελ. 21-23 (64.000). Greaves, A., *Miletos. A History* (London 2002), σελ. 102 (50.000-60.000). Εξω-αστική κατοίκηση: Ηρ. 1.17.2.
86. Cobet, J., “Milet 1994 - 1995. Die Mauren sind die Stadt. Zur Stadtbefestigung des antiken Milet”, *AA* (1997), σελ. 249-284· Blum, I., “Die Stadtmauer von Alt-Milet. Ergebnisse des Surveys 1996 und 1997”, *AA* (1999), σελ. 53-76· Graeve, V., von κ.ά., “Milet 1994-1995. Vorbericht über die Grabungsarbeiten und Geländeerkundungen, die Denkmälerrestaurierung und die naturwissenschaftlichen Begleitprogramme der Miletgrabung in den Jahren 1994 und 1995”, *AA* (1997), σελ. 118-120· Lang, F., *Archaische Siedlungen in Griechenland: Struktur und Entwicklung* (Berlin 1996), σελ. 199-201.
87. Gerkan, A., von., “Zur Lage des archaischen Milet”, στο *Bericht über der VI. Internationalen Kongress für Archäologie: Berlin 21-26 August 1939* (Berlin 1940), σελ. 286-288 και 323-325· Müller-Wiener, W., “Bemerkungen zur Topographie des archaischen Milet”, στο Müller-Wiener, W. (επιμ.), *Milet 1899-1980. Ergebnisse, Probleme und Perspektiven einer Ausgrabung. Kolloquium, Frankfurt a.M. 1980* (*IstMitt* Beiheft 31, Tübingen 1986), σελ. 95-104· Lang, F., *Archaische Siedlungen in Griechenland: Struktur und Entwicklung* (Berlin 1996), σελ. 198-199· Graeve, V., von., “Neue Ausgrabungen und Forschungen im archaischen Milet”, *NüBIA* 14 (1997-98), σελ. 73-88. Δελφίνιον: Gerkan, A., von., “Zum Heiligtum des Apollon Delphinios in Milet”, *IstForsch* 17 (1950), σελ. 288-290. Καλαβακτεπε και ναός της Αθηνάς: Gerkan, A., von., *Kalabaktepe, Athenatempel und Umgebung (Milet 1.8, Berlin 1925)*. Ναός του Διονύσου: Real, W., “Milet 1973-1975. Vorbericht über die Arbeiten der Jahre 1973 und 1975, 2. Ausgewählte Funde aus dem Dionysos-Tempel”, *IstMitt* 27-28 (1977-1978), σελ. 105-116. Ναός της Αφροδίτης: Senff, R., “Das Aphroditenheiligtum von Milet”, στο *Asia Minor Studien* 49 (Bonn 2003), σελ. 11-25· Greaves, A.M., “The Cult of Aphrodite in Miletos and its Colonies”, *AnatSt* 54 (2004), σελ. 27-33. Ιερό της Ασησού: Weber, B.F., “Zum spätarchaischen Tempel auf dem Mengerevtepe bei Milet”, στο *Säule und Gebälk. Zu Struktur und*

Μίλητος (Αρχαιότητα)

- Wandlungsprozess griechisch-römischer Architektur. Bauforschungskolloquium in Berlin vom 16. bis 18. Juni 1994* (Mainz 1996), σελ. 84-89.
88. O Held, W., “Zur Datierung des klassischen Athenatempels in Milet”, *AA* (2004), σελ. 123-132, υπερασπίζεται την παραδοσιακή χρονολόγηση στην Πρώιμη Κλασική περίοδο. Αντίθετη άποψη είχαν εκφράσει οι Niemeier, W.D. – Graeves, A.M. – Selesnow, W., “Die Zierde Ioniens'. Ein archaischer Brunnen, der jüngere Athenatempel und Milet vor der Perserzerstörung”, *AA* (1999), σελ. 373-413, που χρονολόγησαν το ιερό πριν από το 494 π.Χ.
89. Από τον αρχαϊκό ναό διατηρούνται ελάχιστα ίχνη: Mallwitz, A. – Schiering, W., “Der alte Athena-Tempel von Milet”, *IstMitt* 18 (1968), σελ. 89-160. Για τον κλασικό ναό, βλ. Mallwitz, A., “Gestalt und Geschichte des jüngeren Athenatempels von Milet”, *IstMitt* 25 (1975), σελ. 67-90. Για τα ευρήματα στο ιερό, βλ. Held, W. – Göltekin, A., *Das Heiligtum der Athena in Milet, Milesische Forschungen* 2 (Mainz 2000).
90. Gerkan, A., von., *Milet 2.3. Die Stadtmauern* (Berlin 1935)· Graeve, V., von. – Kleiner, G., “Milet. Bericht über die Arbeiten im Südschnitt an der hellenistischen Stadtmauer 1963”, *IstMitt* 23-24 (1973-74), σελ. 63-115· Pimouguet-Pédarros, I., “Défense et territoire. L'exemple milésien”, *Dialogues d'Histoire Ancienne* 21 (1995), σελ. 89-109 και *Archéologie de la défense. Histoire des fortifications antiques de Carie, époques classique et hellénistique* (Besançon 2000), σελ. 354-357.
91. Rehm, A., *Das Delphinion in Milet II. Die Inschriften* (Milet 1.3, Berlin 1914), σελ. 162-442.
92. Tuchelt, K., “Bemerkungen zu den Capito-Thermen in Milet”, στο *Mansel'e armagan. Mélanges Mansel* (Ankara 1974), σελ. 147-169· Köster, R., “Die Palästrahlen der Capitothermen in Milet. Überlegungen zur Rekonstruktion F. Krischens”, *IstMitt* 43 (1993), σελ. 429-436.
93. Hülsen, J., *Milet 1.5. Das Nymphaeum* (Berlin 1919)· Alföldy, G., “Traianus pater und die Bauinschrift des Nymphäums von Milet”, *REA* 100 (1998), σελ. 367-399. Τα αγάλματα φυλάσσονται στη Μίλητο, την Κωνσταντινούπολη και το Βερολίνο.
94. Weber, B.F., “Zum Laodikebau in Milet”, *IstMitt* 39 (1989), σελ. 585-592.
95. Gerkan, A. v., *Milet 1.6. Der Nordmarkt und der Hafen an den Löwenbucht* (Berlin 1924).
96. Borrmann, R., “Ausgrabungen von Milet (Buleuterion)”, *AA* (1908), σελ. 499-507· Knackfuss, H., *Milet 1.2, Das Rathaus von Milet*, (Berlin 1908)· Tuchelt, K., “Buleuterion und Ara Augusti. Bemerkungen zur Rathausanlage von Milet”, *IstMitt* 25 (1975), σελ. 91-140.
97. Knackfuss, H., *Milet 1.7. Der Südmarkt und die benachbarten Bauanlagen* (Berlin 1924).
98. Wiegand, E., “Die kunstgeschichtliche Bedeutung des römischen Markttors in Milet”, *Kunstwanderer* (1925-26), σελ. 359-362· Strocka, V.M., *Das Markttor von Milet* (Winckelmannsprogramme der Archäologischen Gesellschaft zu Berlin, 128, Berlin 1981).
99. Graeve, V., von., “Milet 1985. Der Grabnaiskos aus dem Heroon I”, *IstMitt* 36 (1986), σελ. 8-12.
100. Ελληνιστικό θέατρο: Krauss, F., “Die hellenistischen Bühnen des Theaters von Milet”, *RM* 71 (1964), σελ. 12-129 και *Milet 4.1. Das hellenistische Theater. Der römische Zuschauerbau* (Berlin 1973). Ρωμαϊκό θέατρο: Altenhöfer, E., *Die Reconstruction der Theaterhalle auf der Rückseite des ersten römischen Bühnengebäudes von Milet und ihre entwicklungsgeschichtliche Stellung* (Fakultät der Bauwesen der Technischen Hochschule, München 1970) και “Das erste römische Bühnengebäude des Theaters von Milet”, στο Müller-Wiener, W. (επιμ.), *Milet 1899-1980. Ergebnisse, Probleme und Perspektiven einer Ausgrabung. Kolloquium, Frankfurt a.M. 1980*, (*IstMitt Beiheft* 31, Tübingen 1986), σελ. 165-173. Ζωφόρος: Altenhöfer, E. – Bolé R., “Der Erosen-Jagdfries des Theaters in Milet”, *IstMitt* 39 (1989), σελ. 17-47.
101. Gerkan, A., von. – Krischen, F., *Milet 1, 9. Thermen und Palaestren*, (Berlin 1928).
102. Gerkan, A., von., *Milet . 2.1. Das Stadion* (Berlin 1921).
103. Weber, B.F., “Milet 1983 - 1984. Die Grabung im Heroon II”, *IstMitt* 35 (1985), σελ. 24-38.
104. Αποικισμός: Bilabel, F., *Die Ionische Kolonization* (Philologus Supplement 14.1, Leipzig 1920)· Ehrhardt, N., *Milet und seine Kolonien* (Frankfurt am Main – New York 1983).
105. Ο κοσμοπολιτικός χαρακτήρας της Μίλητου διαφαίνεται και στο μεγάλο αριθμό αιγυπτιακών και φοινικικών αντικειμένων που βρέθηκαν στα ιερά

Μίλητος (Αρχαιότητα)

της: Höbtle, G., "Funde aus Milet, 8. Die Aegyptiaca vom Aphroditempel auf dem Zeyintepete", *AA* (1999), σελ. 345-371.

106. Πρόβατα με μαλλί εξαιρετικής ποιότητας: Αθήναιος 12.540e-f. Βλ. γενικά Le Dinahet, Th. – Labarre, G., "Les métiers du textile en Asie Mineure de l'époque hellénistique à l'époque impériale", στο *Aspects de l'artisanat du textile dans le monde méditerranéen* (Lyon 1996), σελ. 46-118. Περίφημη ήταν και η πορφύρα της Μιλήτου: Herrmann, P., "Milesischer Purpur", *IstMitt* 25 (1975), σελ. 141-147.

107. Αμφορείς: Greaves, A., *Miletos. A History* (London 2002), σελ. 97. Ο Αριστοτέλης, *Πολ.* I.11, 1259a5-21, αναφέρει ότι ο Θαλής πλούτισε όταν πρόβλεψε την εξαιρετική σοδειά λαδιού και νοίκιασε όλα τα ελαιοτριβεία της πόλης αλλά και της Χίου.

108. Rostovtseff, M.I., *Histoire économique et sociale du monde hellénistique* (Paris 1989), σελ. 118-120.

109. Hommel, R., "Juden und Christen im Kaiserzeitlichen Milet. Überlegungen zur Theaterinschrift", *IstMitt* 25 (1975), σελ. 167-195.

110. Για τα αρχαϊκά και κλασικά νομίσματα, βλ. Head, B.N., *Historia Nummorum. A Manual of Greek Numismatics*² (London 1911), σελ. 584-585. Moucharte, G., "À propos d'une découverte de monnaies de Milet", *RBN* 130 (1984), σελ. 19-35 (αρχαϊκά). Deppert-Lippitz, B., *Die Münzprägung Milets von vierten bis ersten Jahrhundert v. Chr.* (Typos 5, Frankfurt 1984), σελ. 11-14.

111. Για τη νομισματοκοπία της Μιλήτου από τον 4ο ως τον 1ο αι. π.Χ., βλ. Mastrocinque, A., "Storia e monetazione di Mileto all'epoca dei Diadochi", *AJN* 27-28 (1980-81), σελ. 61-78. Deppert-Lippitz, B., *Die Münzprägung Milets von vierten bis ersten Jahrhundert v. Chr.* (Typos 5, Frankfurt 1984). Kinns, P., "The Coinage of Miletus", *NC* 146 (1986), σελ. 233-260.

112. Gehrke, H.-J., *Stasis: Untersuchungen zu den inneren Kriegen in der griechischen Staaten des 5. und 4. Jahrhunderts v. Chr.* (München 1985), σελ. 116, σημ. 12.

113. Thomson, M., *Alexander's Drachm: Mints, I. Sardes and Miletus* (Numismatic Series 16, New York 1983).

114. Kinns, P., "The Coinage of Miletus", *NC* 146 (1986), σελ. 245-247.

115. Head, B.N., *Historia Nummorum. A Manual of Greek Numismatics*² (London 1911), σελ. 586. Baldus, H.R., "Die Gesandtschaftsreise des Poplas. Zu einem ungewöhnlichen Münztyp Milets unter Commodus", *Chiron* 15 (1985), σελ. 187-196. Meyer, E., "Zwei unedierte severische Münzen aus Laodicea ad mare und Milet", *NumAntCl* 18 (1989), σελ. 269-275. Baldus, H.R., "Ein unedierte kaizerzeitlicher Gegenstempel von Milet", *IstMitt* 46 (1996), σελ. 241-244. Βλ. επίσης Burnett, A. – Amandry, M. – Ripollès, P.P., *Roman Provincial Coinage. Vol. I* (London-Paris 1992), σελ. 449-450 και *Vol. II* (London-Paris 1999), σελ. 176-177.

Bibliography :

	Bean G.E. , <i>Aegean Turkey An Archaeological Guide</i> , London 1966
	Gardner P. , "The coinage of the ionian revolt", <i>JHS</i> , 31, 1911, 151-160
	Cook R.M., Dupont P. , <i>East Greek Pottery</i> , London 1998
	Ma J. , <i>Antiochos III and the Cities of Western Asia Minor</i> , Oxford 2000
	Akurgal E. , <i>Ancient Civilizations and Ruins of Turkey: from prehistoric times until the end of the Roman Empire</i> , 2, Istanbul 1970
	Emlyn-Jones C.J. , <i>The Ionians and Hellenism, A study of the cultural achievement of the early Greek inhabitants of Asia Minor</i> , London 1981
	Boatwright M.T. , <i>Hadrian and the Cities of the Roman Empire</i> , Princeton 2000

Μίλητος (Αρχαιότητα)

	Anglin W.S., Lambek J. , <i>The Heritage of Thales</i> , New York 1995
	Ashton R., Kinns P. , "Opuscula Anatolica II", <i>Numismatic Chronicle</i> , 163, 2003, 1-47
	Bailey C. , <i>The Greek Atomists and Epicurus</i> , Oxford 1928
	Baker P. , "La vallée du Méandre au IIe s. a.C.: relations entre les cités et institutions militaires", Bresson, A. – Descat, R. (επιμ.), <i>Les cités d'Asie mineure occidentale au IIe siècle a.C.</i> , Bordeaux 2001, 61-73
	Ball W. , <i>Rome in the East: The Transformation of an Empire</i> , Oxford 2000
	Barnes J. , <i>Early Greek Philosophy</i> , Penguin Books, New York 1987
	Blümel W. , <i>Die Inschriften von Mylasa. Teil I: Inschriften der Stadt</i> , Bonn 1988
	Bowen A.C., Goldstein B.R. , "Aristarchus, Thales and Heraclitus on solar eclipses", <i>Physis Riv.Internaz.Storia Sci</i> , n.s. 31.3, 1994, 689-729
	Classen C.J. , "Thales", <i>RE 10</i> , Stuttgart 1965, 930-947
	Couprie D.L., Hahn R., Naddaf G. , <i>Anaximander in Context: New Studies in the Origins of Greek Philosophy</i> , State University of New York Press, Albany N.Y. 2003
	<i>Routledge Encyclopedia of Philosophy 5</i> , London-New York 1998
	Crouch D.P. , <i>Geology and Settlements. Greco-Roman Patterns</i> , Oxford University Press, Oxford 2003
	Deppert-Lippitz B. , <i>Die Münzprägung Milets von vierten bis ersten Jahrhundert v. Chr.</i> , Verlag Sauerländer, Frankfurt 1984, Typos 5
	Derow P. , <i>Herodotus and His World: Essays from a Conference in Memory of Geroqe Forrest</i> , Oxford University Press, Oxford 2003
	Dunham A.G. , <i>The History of Miletus Down to the Anabasis of Alexander</i> , London University Press, London 1915
	Ehrhardt N. , <i>Milet und seine Kolonien. Vergleichende Untersuchung der kultischen und politischen Einrichtungen</i> , Frankfurt 1983
	Freely J. , <i>The Western Shores of Turkey: Discovering the Aegean and Mediterranean Coasts</i> , I.B. Tauris 2004
	Gauthier Ph. , "Les Pidaséens entrent en sympolitie avec les Milésiens: la procédure et les modalités institutionnelles", Bresson., A. – Descat., R., <i>Les cités d'Asie mineure occidentale au IIe siècle a.C.</i> , Bordeaux 2001
	Gorman V.B. , <i>Miletos: The Ornament of Ionia: A History of the City to 400 BCE</i> , University of Michigan Press, Ann Arbor 2001
	Greaves A.M. , <i>Miletos: A History</i> , Routledge, London 2002
	Guthrie W.K.C. , <i>History of Greek Philosophy II</i> , Cambridge 1965

Μίλητος (Αρχαιότητα)

	Harding Ph. , <i>From the End of the Peloponnesian War to the Battle of Ipsus</i> , Cambridge University Press, Cambridge 1985
	Hartner W. , "Eclipse periods and Thales' prediction of a solar eclipse: Historic truth and modern myth", <i>Centaurus</i> , 14, 1969, 60-71
	Head B.V. , <i>Catalogue of Greek Coins in the British Museum: Ionia</i> , London 1892
	Heidel W.A. , <i>Hecataeus and the Egyptian Priests in Herodotus</i> , New York 1998, Ancient Greek Literature, Book II
	Henry M.M. , <i>Prisoner of History. Aspasia of Miletus and her Biographical Tradition</i> , Oxford University Press, Oxford 1995
	Hordern J. , <i>The Fragments of Timotheus of Miletus</i> , Oxford University Press, Oxford 2002
	Kahn C.H. , <i>Anaximander and the Origins of Greek Cosmology</i> , Indianapolis 1994
	Keyser P.T., Clark D.D. , "Analysing and interpreting the metallurgy of early electrum coins", Balmuth, M.S., <i>Hacksilber to Coinage: New Insights into the Monetary History of the Near East and Greece</i> , American Numismatic Society, New York 2001, 105-126
	Kinns P. , "The Coinage of Miletus", <i>Numismatic Chronicle</i> , 146, 1986, 234-260
	Kinns P. , "CH 8, 474: Milesian silver coinage in the second century BC", Ashton, R. – Hunter, S., <i>Studies in Greek Numismatics in Memory of Martin Jessop Price</i> , Spink and Son, London 1998, 175-195
	Kirk G.S., Raven J.E., Schofield M. , <i>The Presocratic Philosophers A Critical History with a Selection of Texts</i> , Cambridge 1957
	Kleiner G. , <i>Alt Milet</i> , Wiesbaden 1966
	Kleiner G. , <i>Die Ruinen von Milet</i> , Berlin 1968
	Kleiner G. , "Stand der Erforschung von Alt-Milet", <i>IstMitt</i> , 19-20, 1969-1970, 113-123
	Kleiner G. , <i>Das Römische Milet, Bilder aus der griechischen Stadt in römischer Zeit</i> , Wiesbaden 1970, Sitzungsberichte der Wissenschaftlichen Gesellschaft an der
	Konuk K. , <i>Sylloge Nummorum Graecorum, Turkey I: The Muharrem Kayhan Collection</i> , Istanbul 2002
	Konuk K. , <i>From Kroisos to Karia: Early Anatolian Coins from the Muharrem Kayhan Collection</i> , Istanbul 2003
	Kraay C.M. , <i>Archaic and Classical Greek Coins</i> , New York 1976
	Mallwitz A. , "Die Ausgrabung beim Athena-Tempel in Milet 1957 - IV: zur mykenischen Befestigung von Milet", <i>IstMitt</i> , 9-10, 1959-1960, 74-75
	Mallwitz A., Schiering W. , "Der alte Athenatempel von Milet", <i>IstMitt</i> , 18, 1968, 87-160
	Meiggs R., Lewis D. , <i>A Selection of Greek Historical Inscriptions: To the End of the Fifth Century BC, vol. I</i> , Meiggs, R. – Lewis, D.M., 1989

Μίλητος (Αρχαιότητα)

	Mørkholm O. , <i>Early Hellenistic Coinage from the Accession of Alexander to the Peace of Apamea (336-188 BC)</i> , Cambridge University Press, Cambridge 1991
	Newell E.T. , <i>The Coinages of Demetrius Poliorcetes</i> , Obol International, Chicago 1978
	O'Grady P.F. , <i>Thales of Miletus: The Beginnings of Western Science and Philosophy</i> , Ashgate 2002
	Panchenko D. , "Thales' prediction of a solar eclipse", <i>J.Hist.Astronom</i> , 25.4, 1994, 275-288
	Panchenko D. , "Thales and the origins of theoretical reasoning", <i>Configurations</i> , 1.3, 1993, 387-414
	Parzinger H. , "Zur frühesten Besiedlung Milets", <i>IstMitt</i> , 39, 1989, 429
	Rayet O., Thomas A. , <i>Milet et le golfe Latinique</i> , Paris 1877
	Rosenbloom D. , "Shouting 'fire' in a crowded theatre: Phrynichos' Capture of Miletos and the politics of fear in early Attic tragedy", <i>Philologus</i> , 137, 159-196
	Thompson M. , <i>Alexander's Drachm Mints, 1. Sardis and Miletus</i> , , New York 1983, Numismatic Society 16
	Walton S. , <i>Leadership and Lifestyle: The Portrait of Paul in the Miletus Speech and 1 Thessalonians</i> , Cambridge University Press, Cambridge 2000, Society for New Testament Studies Monograph
	Weickert C. , "Die Ausgrabung beim Athena-Tempel in Milet 1957", <i>IstMitt</i> , 9-10, 1959/1960, 1-96
	Wiegand T. , <i>Milet. Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen seit dem Jahre 1899</i> , Walter De Gruyter, 1990
	Faraguna M. , "Note di storia milesia arcaica. I Gergithes e la stasis di VI secolo", <i>SMEA</i> , 36, 1995, 37-89
	Günther W. , <i>Das Orakel von Didyma in hellenistischer Zeit. Eine Interpretation von Stein-Urkunden</i> , Tübingen 1971, IstMitt Beih. 4
	Hülsen J. , <i>Das Nymphaeum</i> , Berlin 1919, Milet - Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen seit dem Jahre 1899, 1.5
	Robert L. , "Le culte de Caligula à Milet et la province d'Asie", <i>Hellenica</i> , VII, 1949, 206-238
	Bilabel F. , <i>Die Ionische Kolonization</i> , Leipzig 1920, Philologus Supplement 14.1
	Herrmann P., Dessau H., Rehm A. , <i>Inschriften von Milet, I.</i> , Berlin – New York 1997, Milet - Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen seit dem Jahre 1899, 6.1
	Krischen F., van Gerkan A. , <i>Thermen und Palaestren</i> , Berlin 1928, Milet - Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen seit dem Jahre 1899, 1.9
	van Gerkan A. , <i>Das Stadion</i> , Berlin 1921, Milet - Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen seit dem Jahre 1899, 2.1
	Kawerau G., Rehm A. , <i>Das Delphinion in Milet</i> , Berlin 1914, Milet - Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen seit dem Jahre 1899, 1.3
	Krauss F. , <i>Das hellenistische Theater. Der römische Zuschauerbau</i> , Berlin 1973, Milet - Ergebnisse der

Μίλητος (Αρχαιότητα)

	Ausgrabungen und Untersuchungen seit dem Jahre 1899, 4.1
	Müller-Wiener W. , <i>Milet 1899-1980 Ergebnisse, Probleme und Perspektiven einer Ausgrabung. Kolloquium, Frankfurt a.M. 1980, Tübingen 1986, IstMitt Beiheft 31</i>
	Müller H. , <i>Milesische Volksbeschlüsse. Eine Untersuchung zur Verfassungsgeschichte der Stadt Milet in hellenistischer Zeit</i> , Göttingen 1976, Hypomnemata 47
	Nawotka K. , <i>Boule and Demos in Miletus and its pontic colonies from classical age until third century A. D.</i> , Wroclaw 1999
	Rubinstein L. , "Ionia", Mogen Hasen, M. – Nielsen, Th.h., <i>An Inventory of Archaic and Classical Greek Poleis</i> , Oxford 2004, 1082-1083
	Tausend K. , "Amphiktyonie und Symmachie: Formen zwischenstaatlicher Beziehungen in archaischen griechenland", <i>Historia</i> , 73, 1992, 137-145
	Wiegand T., Krause C. , <i>Die Milesische Landschaft</i> , Berlin 1929, Milet - Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen seit dem Jahre 1899, 2.2
	Altenhöfer E., Bolé R. , "Der Erosen-Jagdfries des Theaters in Milet", <i>IstMitt</i> , 39, 1989, 17-47
	Alföldy G. , "Traianus pater und die Bauinschrift des Nymphäums von Milet", <i>REA</i> , 100, 1998, 367-399
	Balcer J.M. , "Miletos (IG I ² 22 [IG I ³ 21) and the structures of Alliances", Balcer J.M., <i>Studien zum attischen Seebund</i> , Konstanz 1984, 11-30
	Baldus H.R. , "Die Gesandtschaftsreise des Poplas. Zu einem ungewöhnlichen Münztyp Milets unter Commodus", <i>Chiron</i> , 15, 1985, 187-196
	Barron J.P. , "Milesian Politics and Athenian propaganda, c. 460-440 B.C.", <i>JHS</i> , 82, 1962, 1-6
	McGregor M.F., Bradeen D.W. , "Regulations for Miletos", Norman O.K., <i>Studies in Fifth-Century Attic Epigraphy</i> , London 1973, 24-70
	Blum I. , "Die Stadtmauer von Alt-Milet. Ergebnisse des Surveys 1996 und 1997", <i>AA</i> , 1999, 53-76
	Borrmann R. , "Ausgrabungen von Milet (Buleuterion)", <i>AA</i> , 1908, 499-507
	Cataldi S. , "La Secessione dei βέλτιστοι milesi e le Συγγραφαί ateniensi per Mileto", Cataldi, S. (επιμ.), <i>Studi sui rapporti interstatale nel mondo antico</i> , Pisa 1981, 161-233
	Cobet J. , "Milet 1994 - 1995. Die Mauren sind die Stadt. Zur Stadtbefestigung des antiken Milet", <i>AA</i> , 1997, 249-284
	Cook J.M. , "Some Sites of the Milesian Territory", <i>BSA</i> , 56, 1961, 90-101
	Delorme J. , "Athènes et Milet au milieu du Ve siècle av. J.C.", <i>JSav</i> , 1995, 209-281
	De Sanctis G. , "Aristagora di Mileto", <i>RivFil</i> , 59, 1931, 48-72
	Earp A.J. , "Athens and Miletos ca. 450 B. C.", <i>Phoenix</i> , 8, 1954, 142-147
	Fornara C.W. , "The date of the "Regulations for Miletus"", <i>AJP</i> , 92, 1971, 473-475

Μίλητος (Αρχαιότητα)

	Gasparri C. , "La donazione di Seleuco Nikator al Didymaion di Mileto", <i>Omaggio a Ranuccio Bianchi Bandinelli</i> , Roma 1970, Studi miscellanei 15, 45-53
	Gehrke H.-J. , "Zur Geschichte Milets in der Mitte des 5 Jahrhunderts v. Chr.", <i>Historia</i> , 29, 1980, 17-31
	van Gerkan A. , "Zur Lage des archaischen Milet", <i>Bericht über der VI. Internationalen Kongress für Archäologie: Berlin 21-26 August 1939</i> , Berlin 1940, 286-288 και 323-325
	van Gerkan A. , <i>Kalabaktepe, Athenatempel und Umgebung</i> , Berlin 1925, Milet - Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen seit dem Jahre 1899, 1.8
	Gorman V.B. , "Milesian Decrees of Isopoliteia and the Refoundation of the City, ca. 479 BCE", Gorman, V. – Robinson, E.W., <i>Oikistes. Studies in Constitutions, Colonies, and Military Power in the Ancient World Offered in Honor of A.J. Graham</i> , Leiden 2002, 181-193
	Greaves A.M. , "The Shifting Focus of Settlement at Miletos", Flensted-Jensen, P., <i>Further Studies in the Ancient Greek Polis</i> , Stuttgart 2000, 57-77
	Graeve V. von , "Milet 1994-1995. Vorbericht über die Grabungsarbeiten und Geländeerkundungen, die Denkmälerrestaurierung und die naturwissenschaftlichen Begleitprogramme der Miletgrabung in den Jahren 1994 und 1995", <i>AA</i> , 1997, 118-120
	Graeve V. von , "Neue Ausgrabungen und Forschungen im archaischen Milet", <i>NüBIA</i> , 14, 1997-98, 73-88
	Heinzel E. , "Neleus, Herrscher von Pylos, und der Gründermythos von Milet", <i>ÖJh</i> , 68, 1999, 1-11
	Held W. , "Zur Datierung des klassischen Athenatempels in Milet", <i>AA</i> , 2004, 123-132
	Herrmann P. , "Neue Urkunden zur Geschicthe von Milet im 2 Jhdt. v.Chr", <i>IM</i> , 15, 1965, 93-96 και 101-103
	Herrmann P. , "Zu den Beziehungen zwischen Athen und Milet im 5. Jahrhundert", <i>Klio</i> , 52, 1970, 163-170
	Herrmann P. , "Milet au IIe siècle", Bresson, A. – Descat, R., <i>Les cités d'Asie Mineure occidentale au IIe siècle a. C.</i> , Bordeaux 2001, 109-116
	Hölble G. , "Funde aus Milet, 8. Die Aegyptiaca vom Aphroditempel auf dem Zeyintepe", <i>AA</i> , 1999, 345-371
	Hommel R. , "Juden und Christen im Kaiserzeitlichen Milet. Überlegungen zur Theaterinschrift", <i>IstMitt</i> , 25, 1975, 167-195
	van Gerkan A. , <i>Der Nordmarkt und der Hafen an den Löwenbucht</i> , Berlin 1924, Milet - Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen seit dem Jahre 1899, 1.6
	Klaffenbach G. , "Asylievertrag zwischen Ätolien und Milet", <i>Sitzungsberichte der Preussischen Akademie der Wissenschaften. Phil.-hist. Klasse XX</i> , 1937, 155-159
	Knepe A. , "Timarchos von Milet. Ein Usurpator im Seleukidenreich", H. J. Drexhage, J. Sünskes (eds.), <i>Migratio et commutatio. Studien zur Alten Geschichte und deren Nachleben. Thomas Pekàry zum 60 Geburtstag am 13 September 1989 dargebracht von Freunden, Kollegen und Schüilem</i> , St. Katharinen 1989, 37-49
	Köster R. , "Die Palästrahallen der Capitothermen in Milet. Überlegungen zur Rekonstruktion F. Krischens", <i>IstMitt</i> , 43, 1993, 429-436

Μίλητος (Αρχαιότητα)

	Krauss F. , "Die hellenistischen Bühnen des Theaters von Milet", <i>RM</i> , 71, 1964, 12-129
	Lang F. , <i>Archaische Siedlungen in Griechenland: Struktur und Entwicklung</i> , Berlin 1996
	Lapini W. , "Atene e Mileto nell' 'Athenaion politeia'", <i>L' 'Athenaion politeia' dello Pseudo-Senofonte</i> , Napoli 1997
	Kleine J. , "Pergamenische Stiftungen in Milet", Müller-Wiener, W., <i>Milet 1899-1980. Ergebnisse, Probleme und Perspektiven einer Ausgrabung. Kolloquium, Frankfurt a.M. 1980</i> , Tübingen 1986, <i>IstMitt</i> 31, 129-140
	Le Dinahet Th., Labarre G. , "Les métiers du textile en Asie Mineure de l'époque hellénistique à l'époque impériale", <i>Aspects de l'artisanat du textile dans le monde méditerranéen</i> , Lyon 1996, 46-118
	Lohmann H. , "Survey in der Chora von Milet. Vorbericht über die Kampagnen der Jahre 1990, 1992 und 1993", <i>AA</i> , 1995, 293-328
	Lohmann H. , "Survey in der Chora von Milet. Vorbericht über die Kampagnen der Jahre 1994 und 1995", <i>AA</i> , 1997, 285-311
	Lohmann H. , "Survey in der Chora von Milet. Vorbericht über die Kampagnen der Jahre 1996 und 1997", <i>AA</i> , 1999, 439-473
	Mattingly H.B. , "The Athenian Decree for Miletos» (IG I ² 22+=ATL II., D 11). A Postscript", <i>Historia</i> , 30, 1981, 113-117
	Meyer E. , "Zwei unedierte severische Münzen aus Laodicea ad mare und Milet", <i>NumAntCI</i> , 18, 1989, 269-275
	Moucharte G. , "À propos d'une découverte de monnaies de Milet", <i>RBN</i> , 130, 1984, 19-35
	Mountjoy P. A. , "The East Aegean – West Anatolian Inteface in the Late Bronze Age: Mycenaean and the Kingdom of Ahhiyawa", <i>AS</i> , 48, 1998, 33-67
	Mountjoy P. A. , "Miletos : A Note", <i>BSA</i> , 99, 2004, 189-200
	Niemeier W.D., Graeves A.M., Selesnow W. , "Die Zierde Ioniens. Ein archaischer Brunnen, der jüngere Athenatempel und Milet vor der Perserzerstörung", <i>AA</i> , 1999, 373-413
	Oliver J.H. , "The Athenian Decree concerning Miletus in 450/49 BC", <i>TAPhA</i> , 66, 1935, 177-198
	Piérart M. , "Milet dans la première liste de tributs", <i>ZPE</i> , 15, 1974, 163-167
	Piérart M. , "La sixième tribu de Milet", <i>BCH</i> , 102, 1978, 563-564
	Piérart M. , "Athènes et Milet, 1. Tribus et démes milésiens", <i>MusHelv</i> , 40, 1983, 1-18
	Piérart M. , "Athènes et Milet, 2: L'organisation du territoire", <i>MusHelv</i> , 42, 1985, 276-299
	Real W. , "Milet 1973-1975. Vorbericht über die Arbeiten der Jahre 1973 und 1975, 2. Ausgewählte Funde aus dem Dionysos-Tempel", <i>IstMitt</i> , 27-28, 1977-1978, 105-116
	Robertson N. , "Government and society at Miletus, 525 - 442 B.C.", <i>Phoenix</i> , 41, 1987, 356-398

Μίλητος (Αρχαιότητα)

	Romane J.P. , "Alexander's sieges of Miletus and Halicarnassus", <i>AncW</i> , 25, 1994, 61-76
	Seibert J. , "Ptolemaios I und Milet", <i>Chiron</i> , 1, 1971, 159-166
	Talamo C. , "Istieo ed Erodoto. Per la storia della tirannide a Mileto", <i>RendNap</i> , 44, 1969, 173-203
	Senff R. , "Das Aphroditenheiligtum von Milet", <i>Asia Minor Studien</i> , 49, 2003, 11-25
	Schehl F.W. , "Probouleutic Commissioners in Miletus during the Hellenistic Period", <i>TAPhA</i> , 82, 1951, 111-126
	Tuchelt K. , "Bemerkungen zu den Capito-Thermen in Milet", <i>Mansel'e Armağan. Melanges Mansel, Vol. I</i> , Ankara 1974, 147-169
	Thomson W.E. , "Tissaphernes and the mercenaries at Miletos", <i>Philologus</i> , 109, 1965, 294-297
	Weiss P. , "Zu den milesischen Inschriften aus dem Delphinion", <i>ÖJh</i> , 17, 1914, 257-272
	Weber B.F. , "Zum Laodikebau in Milet", <i>IstMitt</i> , 39, 1989, 585-592
	Marcellesi Marie-Christine , <i>Milet des Hécatomnides à la domination romaine Pratiques monétaires et histoire de la cité du IVe au IIe siècle av. J.-C.</i> , Philipp von Zabern, Mainz 2004, Milesische Forschungen, Bd. 3

Webliography :

	Ancient Greek Coins of Miletus www.rjohara.net/coins
	AUSGRABUNGEN IN MILET http://www.ruhr-uni-bochum.de/milet/index2.htm
	Miletus www.faculty.de.gcsu.edu/~rviau/miletus.html
	Περιήγηση στην Αρχαία Μίλητο www.fhw.gr/choros/miletus/index.html

Glossary :

	αέτωμα, το Τριγωνικό αρχιτεκτονικό μέλος που βρίσκεται πάνω από το οριζόντιο γείσο της πρόσοψης των οικοδομημάτων. Επιστέφεται από το καταιέτιο γείσο, ενώ το βάθος του κλείνεται από τύπανο. Διακοσμείται συνήθως με συνθέσεις γλυπτών, ανάγλυφων ή με γραπτό διάκοσμο.
	αισυμνήτης, ο Αξίωμα-λειτουργία στις πόλεις της αρχαϊκής κυρίως Ελλάδας με αρμοδιότητες αρχαιοφύλακα, αλλά και σε κάποιες περιπτώσεις διευρυμένη νομοθετική, δικαστική και διοικητική εξουσία.
	βασιλική, η Σημαντικός τύπος δημόσιου κτηρίου της ρωμαϊκής αρχιτεκτονικής που χρησίμευε ως δικαστική αίθουσα και χώρος εμπορικών συναλλαγών και χρηματιστηριακών πράξεων ή απλώς ως τόπος δημόσιων συγκεντρώσεων και ακροάσεων. Στα χριστιανικά χρόνια χρησιμοποιήθηκε ως τόπος λατρείας και μετεξελίχθηκε σε ναό, ο δε τύπος των ναών που ονομάζονται βασιλικές είναι λιτές δρομικές, δηλαδή επιμήκεις, δομές.
	δόμος, ο η οριζόντια στρώση λίθων ή πλίνθων. Λέγεται επίσης στοιχός.
	δορικός ρυθμός, ο Αρχιτεκτονικός ρυθμός που αναπτύχθηκε στην κυρίως Ελλάδα και στις δωρικές αποικίες, ειδικότερα στη Σικελία και την Κάτω Ιταλία, κατά τον 6ο αι. π.Χ. Στο δωρικό ρυθμό ο κίονας εδράζεται απευθείας στο στυλοβάτη, οι ραβδώσεις του κορμού είναι αβαθείς και σχηματίζουν οξείες ακμές, το

Μίλητος (Αρχαιότητα)

κιονόκρανο αποτελείται από τον άβακα, τον εχίνο και το υποτραχήλιο, το επιστύλιο έχει αδιάθρητη επιφάνεια και η ζωφόρος αποτελείται από δύο εναλλασσόμενα μέλη: τα τρίγλυφα και τις μετόπες. Ο δωρικός ρυθμός χαρακτηρίζεται από τις αναλογίες των κίωνων που είναι βαριές σε σχέση με εκείνες του ιωνικού ρυθμού.

εδώλιο, το

1. Πάγκος, κάθισμα, έδρανο ξύλινο ή λίθινο.
2. Το κάθισμα του θεάτρου ή το σύνολο των καθισμάτων του κοίλου.

εμπροσθότυπος, ο

Η όψη του νομίσματος που φέρει την πιο σημαντική απεικόνιση. Λόγω αμφιβολιών, πολλοί νομισματολόγοι προτιμούν να χρησιμοποιούν τον όρο για την όψη που τυπώθηκε από την κάτω μήτρα.

εφηβείον, το

Χαρακτηρίζεται από τον Βιτρούβιο (5.11.2) ως ο πιο σημαντικός χώρος του Γυμνασίου/ Παλαιστρας. Επρόκειτο για αίθουσα συγκεντρώσεων και διδασκαλίας των νέων. Η αίθουσα αυτή είχε συχνά τη μορφή εξέδρας, ενώ κατά μήκος των τοίχων της πρέπει να υπήρχαν λίθινοι ή ξύλινοι πάγκοι (θρανία), όπου κάθονταν οι έφηβοι την ώρα της διδασκαλίας.

ζωφόρος, η

1. (αρχιτεκτονική) Τμήμα του θριγκού πάνω από το επιστύλιο, το οποίο αποτελείται στο μεν δωρικό ρυθμό από εναλλασσόμενα τρίγλυφα και μετόπες, στο δε ιωνικό από ενιαία επιφάνεια που φέρει συνήθως ανάγλυφη διακόσμηση. 2. (ζωγραφική) Διακοσμητική οριζόντια ταινία που περιτρέχει διάφορα μέρη ενός αγγείου ή το άνω μέρος των τοίχων ενός δωματίου.

θήρμες, οι

Μεγάλα συγκροτήματα λουτρών της Ρωμαϊκής περιόδου. Διαθέτουν τους τρεις κύριους χώρους λούσεως, τον ψυχρό (frigarium), το χλιαρό (tepidarium) και το θερμό (caldarium), και πλήθος άλλων βοηθητικών δωματίων. Αποτελούν ταυτόχρονα χώρο συγκεντρώσεων και συχνά συνδυάζονται με κτήρια φυσικής αγωγής (γυμνάσια, παλαιστρες). Ο όρος στη συνέχεια αφορούσε λουτρά γενικώς ή και αμιγώς θερμά (ιαματικά) λουτρά εγκατεστημένα σε φυσικές πηγές, αλλά και τις ίδιες τις φυσικές θερμές πηγές.

θερμός οίκος, ο (λατ. caldarium, το)

Απόδοση στα ελληνικά του λατινικού όρου caldarium, που προέρχεται από το ρήμα caleo (= ζεσταίνω). Στα ελληνικά είναι δόκιμος και ο όρος «ένδον οίκος». Πρόκειται για το κύριο δωμάτιο των λουτρών των ρωμαϊκών θερμών για ένα ζεστό μπάνιο και για μπάνιο με ατμό λόγω της υψηλής υγρασίας.

θεωρείο, το (λατ. tribunalium)

Θέση προορισμένη για επίσημους αξιωματούχους που ήταν υπεύθυνοι για τα δρώμενα. Τα θεωρεία συνήθως βρίσκονταν ψηλά, πάνω από τις παροδούς του θεάτρου των Ρωμαϊκών χρόνων, στα σημεία σύνδεσης του κοίλου και της σκηνής.

θωράκιο, το

1. Αρχαιότητα: Άνοιγμα στον τοίχο της πρόσοψης του σκηνικού οικοδομήματος. Τα μεταξύ των θυρωμάτων διαστήματα διακοσμούνται με ζωγραφικούς πίνακες.
2. Βυζάντιο: Στην εκκλησιαστική αρχιτεκτονική τα θυρώματα αποτελούνται από κατακόρυφες πλάκες, συχνά μαρμάρινες, που τοποθετούνται σε σειρά και σχηματίζουν ένα είδος διαχωριστικού ή προστατευτικού κικλιδώματος. Στις παλαιοχριστιανικές βασιλικές τα θωράκια συναπαρτίζουν το φράγμα του πρεσβυτερίου ή το στηθαίο του υπερώου.

ιωνικός ρυθμός, ο

Αρχιτεκτονικός ρυθμός που γεννήθηκε στην Ιωνία και αναπτύχθηκε στη Μικρά Ασία και τα νησιά κατά τον 6ο αι. π.Χ. Ο κίονάς του έχει σύνθετη βάση, οι ραβδώσεις του κορμού απολήγουν σε ταινία, το κιονόκρανο είναι ορθογώνιο και χαρακτηρίζεται από τις έλικες, κύριο γνώρισμα του ρυθμού. Ο θριγκός του αποτελείται από τριταίνωτο επιστύλιο, ενιαία ζωφόρο, που συχνά φέρει ανάγλυφες παραστάσεις, και γείσο. Ο ιωνικός ρυθμός χαρακτηρίζεται για τη ραδινότητα των αναλογιών του σε σχέση με το δωρικό.

κιονόκρανο, το

Το επιστέφον στοιχείο ενός κίονα, που αποτελεί τη μετάβαση μεταξύ του κατακόρυφου στηρίγματος και του οριζόντιου στοιχείου του επιστυλίου. Κατά την Αρχαιότητα η διακόσμηση του κιονόκρανου αποτελεί το χαρακτηριστικό γνώρισμα κάθε ρυθμού. Το δωρικό κιονόκρανο φέρει άβακα και εχίνο, το ιωνικό επιπλέον έλικες και προσκεφάλαιο, ενώ το κορινθιακό φέρει άβακα και κάλαθο με φύλλα ακάνθου.

κοίλο, το (cavea)

Το ομόκεντρο, συνήθως ημικυκλικό, πρηνές του αρχαίου θεάτρου, όπου κάθονται οι θεατές.

κορινθιακός ρυθμός, ο

Αρχιτεκτονικός ρυθμός, ο πιο διακοσμητικός από τους αρχαίους ρυθμούς. Αναπτύχθηκε τον 4ο αι. π.Χ. στην κυρίως Ελλάδα και αποτέλεσε τον πιο διαδεδομένο ρυθμό κατά τη Ρωμαϊκή περίοδο. Διαφέρει ελάχιστα από τον ιωνικό, διατηρώντας παραπλήσιες αναλογίες με αυτόν. Ο κίονάς του εμφανίζει τις ίδιες ραβδώσεις, στέφεται όμως από εντελώς διαφορετικό κιονόκρανο, το οποίο αποτελείται από κάλαθο επενδεδυμένη εξωτερικά με τρεις σειρές πλαστικού φυτικού διάκοσμου. Οι δύο κατώτερες επάλληλες σειρές αναπαριστούν φύλλα ακάνθου, ενώ η ανώτερη σειρά περιλαμβάνει τέσσερις έλικες, τοποθετημένες συμμετρικά ανά δύο. Από αυτές, οι δύο ακραίες έχουν μεγαλύτερο ύψος, προεξέχουν κατά τη διαγώνιο και υποστηρίζουν την προέχουσα γωνία του άβακα, ενώ οι μεσαίες κάμπτονται προς τον κεντρικό άξονα του κίονα. Ο θριγκός στον κορινθιακό ρυθμό είναι όμοιος με τον ιωνικό.

Μίλητος (Αρχαιότητα)

	κρηπίδα, η / κρηπίδωμα, το
Η βάση αρχαίου οικοδομήματος. Συχνά περιλαμβάνει μία ή περισσότερες βαθμίδες, συνήθως τρεις. Η ανώτερη από αυτές λέγεται στυλοβάτης, γιατί πάνω της στηρίζονται απευθείας οι κίονες.	
	λογείον, το (pulpitum, ουδ.)
Το επίμηκες βάθρο του σκηνικού οικοδομήματος του ρωμαϊκού θεάτρου, όπου έπαιζαν οι ηθοποιοί.	
	μονόπτερος, ο
Ανοιχτό κυκλικό κτήριο, όπου αντί για τοίχους υψώνονται μόνο κίονες.	
	νυμφαίο, το
Ιερά αφιερωμένα στη λατρεία των Νυμφών, που συνήθως σχετίζονταν με την ύπαρξη κάποιας πηγής. Αρχικά επρόκειτο για σπήλαια χωρίς αρχιτεκτονική διαμόρφωση. Κατά τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορική περίοδο εξελίχθηκαν σε μνημειακές, λαμπρά διακοσμημένες δημόσιες κρήνες, δωρεές πλούσιων ιδιωτών. Στην Πρώιμη Βυζαντινή περίοδο τα νυμφαία αποτελούσαν σύνθετες διακοσμητικό στοιχείο των αγορών (fora) και άλλων υπαίθριων χώρων.	
	ορχήστρα, η
Χώρος ανάμεσα στη σκηνή και το κοίλο του αρχαίου θεάτρου, όπου διεξάγονται τα θεατρικά δρώμενα. Είναι συνήθως ημικυκλικού σχήματος και σπανιότερα κυκλικού.	
	παλαίστρα, η
Τμήμα του ελληνικού γυμνασίου ή ανεξάρτητο αρχιτεκτόνημα. Ήταν ο χώρος όπου ασκούσαν οι αθλητές στην πάλη. Αποτελούνταν από μία ορθογώνια αυλή η οποία περιβαλλόταν από αίθουσες ποικίλων χρήσεων για τους αθλητές, όπως αποδυτήρια, αίθουσες άθλησης, λουτρά και εξέδρες για τις ομιλίες.	
	περιστύλιο, το
Η κιονοστοιχία που περιβάλλει ένα οικοδόμημα ή έναν υπαίθριο χώρο.	
	πεσσός, ο
Στύλος τετράγωνης ή ορθογώνιας διατομής που λειτουργεί ως στήριγμα. Ο πεσσός είναι ελεύθερο αρχιτεκτονικό στοιχείο (μη εφραπτόμενο σε τοίχο) και συνήθως χτιστό.	
	πρόπυλο, το
Μνημειακή αρχιτεκτονική διαμόρφωση στην είσοδο ενός ιερού ή ενός οικοδομικού συγκροτήματος.	
	προσκήνιον, το (proscenium)
Κιονοστοιχία που προστέθηκε μπροστά από τον τοίχο της σκηνής του αρχαίου ελληνικού θεάτρου. Τα διαστήματα μεταξύ των κίωνων ενίοτε κλείνονταν με θυρώματα ή γραπτούς πίνακες. Στα ρωμαϊκά θέατρα το προσκήνιο χαμηλώνει και φέρει αρχιτεκτονικό και γλυπτό διάκοσμο.	
	σκηνή, η (scaena)
Αρχικά το μέρος όπου έπαιζαν οι ηθοποιοί. Αργότερα αποτέλεσε το μόνιμο κτίσμα που έκλεινε τη μία πλευρά του θεάτρου και διέθετε βοηθητικούς χώρους για την προετοιμασία των ηθοποιών και τη φύλαξη των μηχανημάτων.	
	στοά, η
Επίμηκες επιστεγασμένο δημόσιο κτήριο υποβασταζόμενο στη μία πλευρά του από κιονοστοιχίες. Κατ' επέκταση, είναι και ο επιστεγασμένος διάδρομος που υποβαστώνεται από κιονοστοιχίες.	
	τέμενος, το
Ιερό. Χώρος αφιερωμένος στη λατρεία των θεών.	
	χλιαινόμενος οίκος, ο (λατ. tepidarium, το)
Απόδοση στα ελληνικά του λατινικού όρου tepidarium, που προέρχεται από το ρήμα terreo (= χλιαίνω). Αποτελεί την αίθουσα χλιαρού λουτρού των ρωμαϊκών θερμών. Ονομαζόταν επίσης «μέσος οίκος». Βρισκόταν συνήθως μεταξύ του caldarium και του frigidarium. Η κυριότερη λειτουργία του ήταν ο εγκλιματισμός του λουομένου μεταξύ του frigidarium/αποδυτήριου και του caldarium/sudatorium. Εδώ κάποιος μπορούσε να παραμείνει ώσπου να συνηθίσει στη διαφορά θερμοκρασίας. Το tepidarium χρησιμοποιούνταν και για να επαλείφεται ο επισκέπτης πριν ή μετά το ζεστό λουτρό, αν και υπήρχε συγκεκριμένο δωμάτιο γι' αυτή τη χρήση, το unctorium (αλειπτήριο).	

Chronological Table

18ος αι. π.Χ.: Η Μίλητος είναι ένα ακμάζον μινωικό εμπορικό λιμάνι

15ος αι. π.Χ.: Η Μίλητος-Milawanda εμπλέκεται στις διαμάχες Χετταίων και Αχαιών

1185-1180 π.Χ.: Καταστροφή της Μιλήτου της Ύστερης εποχής του Χαλκού

Μίλητος (Αρχαιότητα)

1050 π.Χ.: Ίδρυση της ιωνικής πόλης, με βάση τα αρχαιολογικά δεδομένα

Τέλη 8ου αι. π.Χ.: Η Μίλητος συμμετέχει στον πόλεμο Ερετριέων και Χαλκιδέων για το Ληλάντιο πεδίο, στο πλευρό των πρώτων

615 π.Χ. (περίπου): Κατάλυση του αριστοκρατικού πολιτεύματος και εγκαθίδρυση τυραννίας από το Θρασύβουλο

608 ή 598 ή 594 π.Χ.: Έπειτα από 12 χρόνια αψιμαχιών, οι Μιλήσιοι συνάπτουν ειρήνη με τον Αλυάτη της Λυδίας

600-540 π.Χ. (περίπου): Περίοδος στάσης

546 π.Χ.: Οι Μιλήσιοι συνάπτουν συνθήκη με τον Κύρο και παραμένουν απαθείς στην κατάληψη της Μικράς Ασίας από τους Πέρσες

540 ή 525 π.Χ.: Εγκαθίδρυση ολιγαρχικού πολιτεύματος στη Μίλητο

513 π.Χ.: Καθοριστική παρέμβαση του τυράννου της Μιλήτου Ιστιαίου, προκειμένου ο στόλος των Ιώνων να μην εγκαταλείψει το Δαρείο στη Σκυθία

500 π.Χ.: Ο Αρισταγόρας της Μιλήτου ωθεί τους Ίωνες στη λεγόμενη ιωνική επανάσταση

494 π.Χ.: Η Μίλητος πολιορκείται και καταστρέφεται από τους Πέρσες

479 π.Χ.: Η Μίλητος αυτομολεί από τους Πέρσες κατά τη ναυμαχία της Μυκάλης. Ανοικοδόμηση της πόλης, με βάση το σχέδιο του Ιπποδάμου

478 π.Χ.: Προσχώρηση στη Συμμαχία της Δήλου

470-440 π.Χ.: Ενδοολιγαρχική διαμάχη

450/449 π.Χ.: Λήψη μέτρων από την Αθήνα για την κατάσταση στη Μίλητο. Οι ολιγαρχικοί επαναστατούν και σφαγιάζουν τους δημοκρατικούς

441 π.Χ.: Η Αθήνα παρεμβαίνει υπέρ της Μιλήτου σε διαμάχη της τελευταίας με τη Σάμο

430 π.Χ. (περίπου): Το πολίτευμα της Μιλήτου ακολουθεί το αθηναϊκό δημοκρατικό πολίτευμα

425-424 π.Χ.: Συμμετοχή Μιλησίων σε επιχειρήσεις των Αθηναίων κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου

415-413 π.Χ.: Συμμετοχή Μιλησίων στη Σικελική εκστρατεία

412/411 π.Χ.: Αποστασία της Μιλήτου από την Αθηναϊκή Συμμαχία. Αψιμαχίες και επιτυχής απώθηση της αθηναϊκής προσπάθειας ανακατάληψης

405 π.Χ.: Ο Λύσανδρος, Σπαρτιάτης ναύαρχος στο Αιγαίο, ανατρέπει τη δημοκρατία και εγκαθιδρύει ολιγαρχία

402 π.Χ.: Ο Τισσαφέρνης, σατράπης της Λυδίας, εξοντώνει τους φιλοσπαρτιάτες ολιγαρχικούς, από φόβο μήπως συνταχθούν με τον Κύρο το νεότερο. Εκ νέου εγκαθίδρυση της δημοκρατίας

Μίλητος (Αρχαιότητα)

- 386 π.Χ.: Με την Ανταλκίδειο ειρήνη η Μίλητος περνά οριστικά υπό περσική κατοχή
- 370-334 π.Χ. (περίπου): Η Μίλητος ελέγχεται από τους Εκατομνίδες, τους σατράπες της Καρίας
- 334 π.Χ.: Η Μίλητος πολιορκείται και καταλαμβάνεται από το Μέγα Αλέξανδρο
- 333 π.Χ.: Οι Πέρσες ανακαταλαμβάνουν τη Μίλητο και την Αλικαρνασσό
- 332 π.Χ.: Ο Βάλακρος καταλαμβάνει εκ νέου τη Μίλητο
- 312 π.Χ.: Απελευθέρωση της Μιλήτου από την κυριαρχία του Ασάνδρου και εγκαθίδρυση της δημοκρατίας
- 300-299 π.Χ.: Σημαντικές προσφορές των Σελευκιδών στο ελεγχόμενο από τη Μίλητο μαντείο των Διδύμων
- 295 π.Χ.: Ο Δημήτριος ο Πολιορκητής εκλέγεται στεφανηφόρος άρχων
- 294 π.Χ.: Συμμαχία με τον Πτολεμαίο Α'
- 286/285 π.Χ.: Η Μίλητος βρίσκεται υπό τον έλεγχο του Δημητρίου
- 285-281 π.Χ.: Η Μίλητος περνάει υπό τον έλεγχο του Λυσιμάχου
- 280/279 π.Χ.: Ο Αντίοχος Α' εκλέγεται στεφανηφόρος άρχων
- 262 π.Χ.: Αποτυχημένη επίθεση του Αντιγόνου Γονατά στη Μίλητο μετά τη ναυμαχία της Κω
- 261/260 π.Χ.: Ο Τίμαρχος, τύραννος της Μιλήτου, βοηθά τον αντιβασιλέα Πτολεμαίο να επαναστατήσει ενάντια στον πατέρα του, Πτολεμαίο Β'
- 260/259 π.Χ.: Ο Αντίοχος Β' ανακηρύσσεται θεός, επειδή εκδίωξε τον Τίμαρχο
- 246 π.Χ.: Η Μίλητος βρίσκεται στο πλευρό του Σελεύκου Β'
- 246-245 π.Χ.: Η Μίλητος περνάει εκ νέου στην πτολεμαϊκή συμμαχία
- 201 π.Χ.: Κατάληψη της Μιλήτου από το Φίλιππο τον Ε', ο οποίος της αφαιρεί τα εδάφη του Μιούντα, που παραδίδονται στη Μαγνησία του Μαιάνδρου
- 191-190 π.Χ.: Η πόλη είναι σύμμαχος της Ρώμης στον πόλεμο εναντίον του Αντιόχου Γ'
- 188 π.Χ.: Με τη συνθήκη της Απάμειας, η Μίλητος κερδίζει πίσω τα εδάφη του Μιούντα. Βρίσκεται υπό την επιρροή της Ρόδου
- 185 π.Χ. (περίπου): Πόλεμος ανάμεσα στο συνασπισμό Μιλήτου και Ηράκλειας στο Λάτμο και στο συνασπισμό Πριήνης και Μαγνησίας του Μαιάνδρου
- 167 π.Χ.: Η Μίλητος βρίσκεται υπό την επιρροή των Ατταλιδών, διατηρώντας παράλληλα φιλικές σχέσεις με τους Σελευκίδες
- 129 π.Χ.: Εντάσσεται, ως ελεύθερη και αυτόνομη πόλη, στην επαρχία της Ασίας

Μίλητος (Αρχαιότητα)

88-83 π.Χ.: Η πόλη αντιμετωπίζει οικονομικά και πολιτικά προβλήματα κατά τη διάρκεια του Α' Μιθριδατικού πολέμου

83 π.Χ.: Η Μίλητος στερείται την αυτονομία της, λόγω της στάσης της κατά τη διάρκεια του πολέμου

38 π.Χ.: Η πόλη βρίσκεται υπό τον έλεγχο του Αντωνίου, ο οποίος της αποδίδει την ελευθερία της

17 π.Χ.: Ο Αύγουστος ορίζεται επώνυμος άρχων στεφανηφόρος της πόλης

117 μ.Χ.: Ο Αδριανός εντάσσει τη Μίλητο στο Πανελλήνιον

164 μ.Χ.: Η Φαυστίνα διαμένει στην πόλη και προβαίνει σε μια σειρά χορηγιών

Related Works

Ντοκιμαντέρ του ΙΜΕ

"Μίλητος... Μία Πόλις σε Τέσσερις Διαστάσεις": <http://films.ime.gr/miletus/>

"Μικρά Ασία... Αναζητώντας Όσα δεν Έβησε ο Χρόνος", Από την Έφεσο στην Ηράκλεια: <http://films.ime.gr/ephesus/>

Εικονική πραγματικότητα στο Κέντρο Πολιτισμού "Ελληνικός Κόσμος"

"Περιήγηση στην Αρχαία Μίλητο": <http://vr.hellenic-cosmos.gr/>